

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
3. LÉKAŘSKÁ FAKULTA

Ústav ošetrovatelství

Věra Brožová

**Motivace k dalšímu studiu VŠ či VOŠ
nebo pracovnímu uplatnění maturantů
v oboru zdravotnický asistent**

*Motivation for continuing study at university
or college or working plans of graduates
in vocational training "nursing assistance"*

Bakalářská práce

Praha, květen 2009

Autor práce: Věra Brožová

Studijní program: Ošetřovatelství

Bakalářský studijní obor: Všeobecná sestra

Vedoucí práce: **PhDr. Eva Křížová, PhD.**

Pracoviště vedoucího práce: Ústav ošetřovatelství 3.LF UK

Odborný konzultant: **Mgr. Jana Holubová**

Pracoviště odborného konzultanta: Ústav ošetřovatelství 3.LF UK

Datum a rok obhajoby:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato bakalářská práce byla používána ke studijním účelům.

V Praze dne 1. května 2009

Věra Brožová

Poděkování:

V první řadě bych chtěla poděkovat PhDr. Evě Křížové, PhD., která mi poskytla cenné rady a připomínky v oblasti empirické části práce. Dále můj dík patří i mé odborné konzultantce Mgr. Janě Holubové, která mi poskytla možnost konzultací v části teoretické. Na závěr bych ráda poděkovala MUC. Františku Karoši za pomoc při zpracování statistických dat.

Obsah

ÚVOD.....	8
1. HISTORIE OBORU A VÝUKY OŠETŘOVATELSTVÍ.....	10
1.1 Ve světě.....	10
1.2 V našich zemích.....	11
2. ZMĚNY V SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ PO VSTUPU ČR DO EU.....	15
2.1 Povolání zdravotnický asistent	15
2.2 Zákon o nelékařských profesích (kompetence zdravotnického asistenta a všeobecné sestry).....	15
2.3 Možnosti studia zdravotnických profesí v ČR (SŠ, VOŠ, VŠ).....	18
3. TRENDY VZDĚLÁVÁNÍ Z POHLEDU STATISTIKY.....	20
3.1 Počet studujících na VŠ všeobecně.....	20
3.2 Absolventi v oboru všeobecná sestra a zdravotnický asistent na SZŠ.....	21
3.3 Absolventi ve zdravotnických oborech na VOŠ a VŠ.....	22
3.4 Vzdělávací a profesní plány absolventů SOŠ v číslech.....	24
4. SOCIÁLNĚ-PSYCHOLOGICKÁ ČÁST.....	27
4.1 Adolescence.....	27
4.2 Motivace.....	28
4.3 Motivace jedince ke vzdělání.....	28
4.4 Význam VŠ pro jedince a společnost.....	29
4.5 Postavení sestry ve společnosti.....	30
5. SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	32
6. PILOTNÍ VÝZKUM.....	33
6.1 Cíl výzkumu.....	33
6.2 Metodika.....	33
6.3 Časový harmonogram.....	34
6.4 Pracovní hypotéza.....	34
7. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU.....	35
7.1 Základní údaje o respondentech.....	35
7.2 Část obecná a motivační	36
7.2.1 Motivace ke studiu oboru zdravotnický asistent	36
7.2.2 Informovanost o změně oboru.....	37
7.2.3 Důležitost titulu všeobecná sestra.....	38
7.2.4 Hodnocení teoretických a praktických dovedností, hodnocení přístupu vyučujících....	39
7.2.5 Motivace ze strany vyučujících a profesionální vzory.....	40
7.2.6 Motivace na konci studia.....	41
7.2.7 Zkušenosti z praxe.....	42
7.2.8 Spokojenost s volbou středoškolského oboru v současné době.....	43
7.3 Budoucnost.....	44
7.3.1 Plány budoucích absolventů.....	44
7.3.2 Budoucí zaměstnání.....	46
7.4 Další aspekty.....	47
8. SHRUTÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH VÝSLEDKŮ VÝZKUMU.....	49

8.1 Zhodnocení hypotéz.....	50
ZÁVĚR.....	51
SOUHRN.....	53
SUMMARY.....	53
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ.....	54
SEZNAM GRAFŮ A TABULEK.....	56
SEZNAM ZKRATEK.....	57
SEZNAM PŘÍLOH.....	58

Úvod

Bakalářskou práci o motivaci zdravotnických asistentů jsem si vybrala proto, že dnešní ošetrovatelská praxe je plná změn. Během několika málo let došlo k zásadnímu přehodnocení systému vzdělávání sester, které bylo inspirováno dlouholetými zkušenostmi v okolních evropských zemích a de facto vynuceno vstupem do Evropské unie. Ne vždy jsou ovšem tyto změny mezi profesionály, kteří jsou vzděláni v původním systému, vítány.

Z rozhovorů z praxe se sestrami na oddělení (ať už řadovými či staničními) jsem zaregistrovala, že opravdu málokdo je novým ideám nakloněn, spíše naopak. Sesterská a vůbec zdravotnická veřejnost zpravidla neoceňuje změny zákonů, ať už jde o celoživotní vzdělávání nebo o posunutí kvalifikace všeobecných sester na vyšší odborné a vysoké školy. Narážíme zde na systém 4-letého zdravotnického vzdělávání na SZŠ, který vznikl na počátku padesátých let dvacátého století a který byl ideální pro tehdejší podmínky a vyhovoval ještě dlouhou dobu poté [22].

S globalizací světa, otevíráním hranic a vznikem nových příležitostí se ale požadavky začaly měnit, pronikaly k nám názory z jiných států a bylo potřeba se zamyslet, zda je náš systém vhodný nejen pro nás, ale i pro celou Evropu, aby nevznikla situace, kdy budou naše sestřičky „pokulhávat“ za kolegyněmi z Evropské unie. Otázkou je, jaký přístup k těmto inovacím naše sestry zvolí a také, jak dlouho bude případně tato přeměna trvat.

Cílem mé práce je zjistit, jak moc je mládež posledního ročníku na středních zdravotnických školách motivována k výkonu ošetrovatelského povolání a případně k pokračování v dosažení vzdělání nutném pro status všeobecné sestry. Chci také znát názory studentů, zda označení a pravomoci „zdravotnického asistenta“ pro ně nejsou příliš demotivující po 4 letech ne právě nenáročného studia a následném „okleštění“ pravomocí, které dříve maturantům automaticky náležely [23]. Stále narážíme na práci vykonávanou „pod dohledem“ a „bez dohledu“ dle zákona 96/2004 Sb.

Proto doufám, že se má práce stane okénkem do mysli současných maturantů v oboru zdravotnický asistent a také dá nahlédnout do současné situace v období velkých změn, na jejichž začátcích se právě nacházíme.

1. Historie oboru a výuky ošetřovatelství

Ošetřovatelství jako takové je staré jako lidstvo samo. Již od počátku lidské civilizace pomáhali členové tlup sobě navzájem, v rámci možností si ošetřovali rány utržené při lovu nebo v boji, při problémech vnitřního původu podávali odzkoušené bylinky a v neposlední řadě dbali i o duchovní rozměr péče. Z těch nejlepších se rekrutovali šamani a ranhojičky, kteří své umění předávali z generace na generaci, učili své děti a ty zase svoje děti. Umění léčit a ošetřovat se postupem doby zdokonalovalo a stávalo se doménou jednak vysokých společenských vrstev (lékaři se obvykle stávali kněží, kteří dali svému oboru punc náboženského mystéria) a jednak prostého lidu – nejčastěji žen („babky kořenářky“, „porodní báby“). Péče o potřebné byla ve středověku výsadou a taktéž posláním křesťanských řádů, s nimiž se pojil i vznik prvních špitálů.

Skutečná **metodika ošetřovatelství** však vznikla až v **19. století** a je spjata se jménem **Florence Nightingale**. Od této doby zažívá tento obor obrovský rozmach, který pokračuje i v dnešní době za značného přispění rozvoje vědeckých a technických objevů.

1.1 Ve světě

Zakladatelkou a matkou moderního ošetřovatelství se stala **Florence Nightingale**, anglická sestra, která se přes všechny viktoriánské konvence rozhodla pomáhat lidem a uměla získat pro svou práci lidi i prostředky.

V **Anglii** zakládá roku 1860 Florence Nightingale z výnosu veřejné sbírky **Ošetřovatelskou školu při nemocnici sv. Tomáše v Londýně**. Sestry procházely ročním kurzem, absolvovaly přednášky a praktickou výuku pod vedením zkušených sester a každá z absolventek zůstávala po 3 roky v nemocnici jako „ošetřovatelka na zkoušku“, teprve poté mohla odejít a vybrat si své vlastní místo.

Mnohdy vystudované sestry pomáhaly zřizovat další školy podle vzoru Nightingalové. Téhož roku vydává své **Notes on nursing** (Kniha o ošetřování nemocných), která se stala na dlouhou dobu učebnicí pro sestry na celém světě. Z výtěžku veřejné sbírky byla založena i zdravotnická škola pro porodní asistentky (ženy od 26-35 let) při nemocnici King 's College. Výuku zde zajišťoval anglikánský řád sester ošetřovatelek. Škola byla ale po pár letech zavřena kvůli propuknutí horečky omladnic. Nightingale tehdy usoudila, že je pro ženu lépe rodit doma [16].

Německý rozvoj ošetřovatelství podpořil evangelický kněz Theodor Fliedner, který organizoval práci a vzdělání diakonek a založil spolek pro vzdělávání žen v ošetřovatelství. Výuka probíhala po 3 roky v podobě každodenních přednášek a praktické přípravy [16].

V **Rakousku** byla roku 1882 založena ošetřovatelská škola **Rudolfinerhaus** ve Vídni Theodorem Billrothem. Pro studentky vydává učebnici Ošetřování nemocných s medicínsky zdůvodněnými postupy. Mnoho se ve své knize Billroth opírá o Florence Nightingale [16].

Zatímco v našich zemích se po 2. světové válce vzdělávaly sestry hlavně na středních zdravotnických školách, **v ostatních zemích Evropy** (západní, střední i východní) **se ošetřovatelství vyučuje na „vyšším“ stupni** a sestry si své povolání volí až po dosažení plnoletosti na vyšších odborných školách, v bakalářských nebo magisterských programech univerzit. O vysokém stupni vzdělání sester v zahraničí pak vypovídá i prestiž tohoto povolání [12, 16].

1.2 V našich zemích

Historie **českého ošetřovatelského školení** sahá až do roku **1874** a je spjata se jmény *Karoliny Světlé*, *Elišky Krásnohorské*, našich významných spisovatelek a bojovnic za práva žen, *profesora Vítězslava Janovského* a dalších. Je založena **první česká**

ošetřovatelská "škola", která se toho času stává jedinou v Rakousku-Uhersku. Jde spíše o organizovanou odbornou výuku ve formě krátkodobých kursů. Praktická část probíhá v chorobinci v Praze na Karlově. Přednáší zde zadarmo znamenití lékaři i univerzitní profesori (např. prof. MUDr. Bohumil Eiselt). Hlavními předměty se stala tělověda, zdravotně, teorie ošetřování, chirurgické obvazování, ošetřování dětí, první pomoc a lázeňská obsluha. Škola po 8 letech zaniká [16].

1. česká státní ošetřovatelská škola v Praze – roku 1914 je před 1. světovou válkou vydán výnos Zdravotního odboru rakousko-uherského ministerstva vnitra, jímž se stanovuje ošetřovatelské školení na dva roky. První rok probíhá výuka teoretická, následuje rok výuky praktické. Byly založeny dvě ošetřovatelské školy – česká a německá, které však byly otevřeny až v roce 1916. Postupně byly otevírány i další. Škola měla vysokou odbornou úroveň, vyučovali zde profesori z lékařských fakult Karlovy univerzity. Absolventek bylo kolem 10-15 ročně. Do roku 1920 jich ukončilo školu devadesát. Nová koncepce teoretické i praktické výuky byla vypracována po roce 1920 zásluhou tří amerických sester, které byly přizvány, aby vnesly do vzdělávání moderní prvky [16].

Mimo tuto školu byly zakládány i **další ošetřovatelské školy**, pak **školy pro porodní asistentky**, podle mnohých regulí z první republiky se vyučuje dodnes, a jednoleté **školy pro sociální pracovníky**. Roku 1929 zavedl ČSČK¹ organizovanou **Ošetřovatelskou a zdravotní službu v rodinách**, která byla zaměřena na zdravotní uvědomění obyvatelstva. Dále se prováděl **výcvik dietních pracovníků**... [16].

Pod vlivem událostí **2. světové války** nastává úpadek školství, organizují se spíše krátkodobé kurzy, rozmach naopak zažívá praktická sféra. Lepší se organizace práce v nemocnicích a postavení sester vůči lékařům, vznikají regule pro práci sester vrchních, staničních i řadových. Klesá však počet odborně vzdělaného ošetřovatelského

---

¹ Česko-slovenský červený kříž

personálu ve prospěch nižších zdravotnických pracovníků. Proto jsou v poválečném období (díky Zákonu o jednotném školství z roku 1948) sloučeny ošetřovatelské školy s rodinnými a sociálními a vznikají tak Střední zdravotnické školy, kde se připravuje veškerý zdravotnický personál od čtrnácti nebo patnácti let po dobu 4 let. Polovinu celkové doby studia tvořily předměty všeobecně vzdělávací, tudíž absolventi získávali maturitní zkoušku platnou pro vstup na kteroukoliv vysokou školu [13, 17].

V roce 1951 se kvůli nedostatku sester studium na SZŠ zkrátilo na 3 roky, ale po dvou letech se školy vrátily k původnímu 4-letému modelu. Zároveň probíhaly doškolovací kurzy pro nekvalifikované pracovníky, které trvaly půl roku až rok a byly zakončeny diplomovou zkouškou, a v roce 1956 bylo toto nahrazeno studiem při zaměstnání, které bylo zakončeno klasickou maturitní zkouškou [13, 17].

Průprava sester na středních školách se ovšem nezdála dostatečná (z pohledu teorie ani praxe), proto v r. **1960** byl založen Institut pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků v Brně a v Bratislavě (specializační vzdělávání). Ve stejném roce bylo pro sestry-odborné učitelky na SZŠ otevřeno v Praze na **FF UK dvouoborové dálkové 5-tileté studium ošetřovatelství v kombinaci s psychologíí a později v kombinaci s pedagogikou** (ošetřovatelské předměty zajišťovala lékařská fakulta). Od r. **1980** byla otevřena řádná denní forma studia (absolventky mohly posléze získat i titul PhDr.) [17].

Po roce 1989 nastává ve výuce ošetřovatelství **mnoho změn**. Významné osobnosti českého ošetřovatelství prosazovaly zrušení 4-letých maturitních oborů ve prospěch rozvoje vysokoškolského vzdělávání sester. Mezi nimi byla například *Doc. PhDr. Marta Staňková, CSc.* – velká vizionářka a žena, která se zasloužila o mnoho změn v českém ošetřovatelství. Idea pochází ze zahraničí, především ze států západní Evropy, kde se na povolání sestry připravují jedinci dospělí a osobnostně vyzrálí a kde sestra pouze neuspokojuje bio-psycho-sociální potřeby a nevykonává diagnosticko-terapeutické

postupy, ale aktivně se účastní veřejných akcí, edukace a osvěty celé společnosti. **V devadesátých letech** začínají fakulty otevírat **první bakalářské programy** pro všeobecné sestry, na ně navazují i magisterské obory. **V roce 2004 byl obor všeobecná sestra na SZŠ transformován na obor zdravotnický asistent**, který je rovněž 4-letý a zakončený maturitní zkouškou [12, 17].

V neposlední řadě je definitivně prosazeno **celoživotní vzdělávání sester** v podobě účasti na akreditovaných kurzech a seminářích, a také podmínky dosažení kvalifikačního vzdělání (VOŠ nebo VŠ), čímž je dle **zákona 96/2004 Sb.** upravena práce sester s dohledem či bez dohledu [18].

2. Změny v systému vzdělávání po vstupu ČR do EU

Dne **1. května 2004** vstoupila Česká republika do Evropské unie. Některé změny zákonů sice proběhly již dříve, ale právě rok 2004 se stává významným přelomem v oblasti zdravotnictví. Vzniká zákon 96/2004 Sb., je schválena nová koncepce ošetrovatelství a v tomtéž roce nastupují na SZŠ první „zdravotničtí asistenti“ [12, 26].

2.1 Povolání zdravotnický asistent

Transformace středoškolského oboru všeobecná sestra na obor zdravotnický asistent byla **schválena dne 17.12.2003** po dohodě Ministerstva školství a tělovýchovy a Ministerstva zdravotnictví. **Od 1.9.2004 nastupují** na střední zdravotnické školy **první studenti nového programu**. Studium je určeno pro žáky, kteří splnili povinnou školní docházku a prošli přijímacím řízením. Denní studium trvá 4 roky a je zakončeno maturitní zkouškou, večerní studium je koncipováno na 5 let. Podrobná charakteristika oboru od obou ministerstev je k dohledání na stránkách většiny SZŠ [18, 19, 20].

2.2 Zákon o nelékařských profesích (kompetence zdravotnického asistenta a všeobecné sestry)

Klíčovými dokumenty pro vzdělání a činnost zdravotnického asistenta a všeobecné sestry nalezneme v Zákoně 96/2004 Sb. a Vyhlášce 424/2004 Sb.

Zákon 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o

změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních) – tento zákon vznikl ve spolupráci MZČR² a ČAS³ u upravuje:

- podmínky registrace ze zákona
- vydávání osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu
- úlohu organizátora vzdělávací akce a podmínky souhlasného stanoviska ke vzdělávací akci
- podmínky akreditace
- systém oceňování, jehož jednotkou je kreditní bod...

Vyhláška 424/2004 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků – o práci pod dohledem a bez dohledu a jejich vzdělávání a kvalifikaci. Určuje, že pro povolání zdravotní sestry je nutné minimum v podobě 3-letého bakalářského studia nebo 3-letého studia na vyšší odborné škole.

Přehled zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu po získání odborné způsobilosti:

Všeobecná sestra

Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví

Porodní asistentka

Ortotik-protetik

Ergoterapeut

Nutriční terapeut

Radiologický asistent

Zubní technik

Zdravotní laborant

Dentální hygienistka

Zdravotně-sociální pracovník

Zdravotnický záchranář

---

² Ministerstvo zdravotnictví České republiky

³ Česká asociace sester

Optometriska
Farmaceutický asistent
Ortoptista
Biomedicínský technik
Adiktolog
Biotechnický asistent
Radiologický technik

Pro všechna výše zmíněná povolání je nutné kvalifikační vzdělání na vyšší odborné či vysoké škole, případně na střední odborné škole, pokud student zahájil studium před zrušením oboru.

Dále mohou bez dohledu pracovat:

Klinický psycholog
Klinický logoped
Zrakový terapeut
Fyzioterapeut
Radiologický fyzik
Odborný pracovník v laboratorních metodách a v přípravě léčivých přípravků
Biomedicínský inženýr
Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví

Rovněž tato povolání není možné vykonávat bez patřičného VŠ či VOŠ vzdělání.

Pod dohledem:

Zdravotnický asistent
Laboratorní asistent
Ortoticko-protetický technik
Nutriční asistent

Asistent zubního technika
Dezinfektor
Řidič vozidla zdravotnické záchranné služby
Ošetřovatel
Masér a nevidomý a slabozraký masér
Laboratorní pracovník
Zubní instrumentářka
Řidič dopravy nemocných a raněných
Autoptický laborant
Sanitář

Pro tato povolání není nutné vyšší či vysokoškolské vzdělání. Některá jsou podmíněna maturitní zkouškou, jiná výučním listem, vysvědčením o závěrečné zkoušce či potvrzením o absolvování kurzu.

V příloze (viz **Přílohy č. 3 a 4**) jsou výňatky ze zákona 96/2004 Sb. a vyhlášky 424/2004 Sb., které se týkají všeobecných sester a zdravotnických asistentů a jejich kompetencí a potřebného vzdělání.

2.3 Možnosti studia zdravotnických profesí v ČR (SŠ, VOŠ, VŠ)

Možnosti studia zdravotnického povolání jsou v naší zemi rozsáhlé a uchazečům poskytují širokou škálu různých oborů.

Střední zdravotnické školy jsou formou vyššího sekundárního vzdělání [2]. Celkem 65 SZŠ poskytuje vzdělání více jak 15.000 studentů ročně. Střední zdravotní školy se nesespecializují jen na jeden obor, ale i ony rozšiřují svou nabídku. Zde je přehled oborů, které poskytují:

Zdravotnický asistent – 4-leté denní/5-leté večerní, maturitní zkouška

Zdravotnické lyceum – 4-leté denní, maturitní zkouška
Sociální péče – pečovatelská činnost – 4-leté denní, maturitní zkouška
Ortopedicko-protetický technik – 4-leté denní, maturitní zkouška
Nutriční asistent - 4-leté denní, maturitní zkouška
Ošetřovatel – 3-leté denní, výuční listopad
Zubní instrumentářka – 2-leté denní, vysvědčení o závěrečné zkoušce
Asistent zubního technika - 4-leté denní, maturitní zkouška
Laboratorní asistent - 4-leté denní, maturitní zkouška

Vyšší odborné školy – v současné době poskytuje vyšší odborné vzdělání 30 vyšších odborných škol, po jejichž dokončení získá absolvent titul diplomovaného specialisty (DiS.)

Obory: všeobecná sestra, farmaceutický asistent, zdravotní laborant, oční technik, dentální hygienistka, zdravotnický záchranář, nutriční terapeut, fyzioterapeut, asistent hygienické služby, zubní technik

Vysoké školy – celkem 13 univerzit nabízí v současné době vzdělání v bakalářských, magisterských či navazujících magisterských oborech pro sestry. Na výběr jsou i jiné zdravotnické programy:

Ošetřovatelství – všeobecná sestra, porodní asistentka, ošetřovatelství ve vybraných klinických oborech (gerontologie,)

Rehabilitace – rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory

Specializace ve zdravotnictví – radiologický asistent, zdravotní laborant, fyzioterapie, zdravotnický záchranář, optometrie, ergoterapie, ortotik a protetik, adiktologie, intenzivní péče, zdravotnická technika a informatika, dentální hygienistka

Veřejné zdravotnictví – ochrana veřejného zdraví,

Zubní lékařství

Všeobecné lékařství

[18, 19]

3. Trendy vzdělávání z pohledu statistiky

Kapitola o statistických údajích⁴ přibližuje situaci v různých oblastech vzdělávání v průběhu několika posledních let. Zároveň díky ní můžeme předpovídat, kam bude vývoj v těchto oblastech směřovat. Nejdůležitějšími ukazateli jsou počty vysokoškolských studentů jako ukazatele vzdělanosti společnosti v naší republice, počty studentů a absolventů zdravotnických oborů od středních odborných škol po školy vyšší odborné a vysoké. Pro možnost porovnání jsou zařazeny i výsledky studie, která se zabývala studenty jiných středních odborných škol, jejich následnými studijními či pracovními plány a uplatněním, případně prací v jiném oboru a důvody k tomuto rozhodnutí.

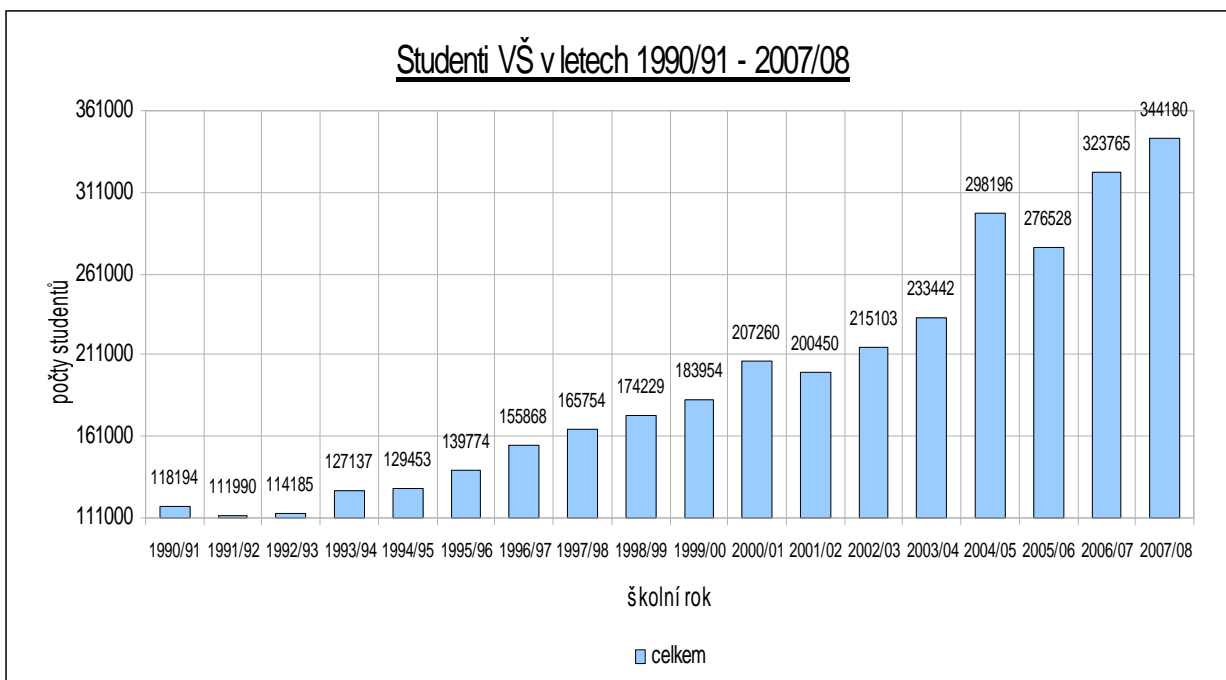
3.1 Počet studujících na VŠ všeobecně

Studium na vysokých školách se stále těší velkému zájmu, který **každým rokem narůstá** [24]. Od školního roku 1990/1991 do roku 2007/2008 stoupl počet studujících téměř trojnásobně (2,9x; viz **Graf č. 1** *Studenti VŠ v letech 1990/91 – 2007/08*). Vzrůstající tendence absolvování vysokoškolského vzdělání je dána jednak zvyšujícími se nároky zaměstnavatelů na vzdělání (diplom je i dokladem schopnosti se vzdělávat a přizpůsobovat se), jednak všeobecnou prestiží jména s titulem a v neposlední řadě je studium jakýmsi „prodloužením mládí“, tedy doby, kdy mladý člověk ještě mnohdy nemusí pracovat [2].

Graf č. 1

---

⁴ Všechna data byla čerpána z ročenek Českého statistického úřadu a z výzkumů Národního ústavu odborného vzdělávání

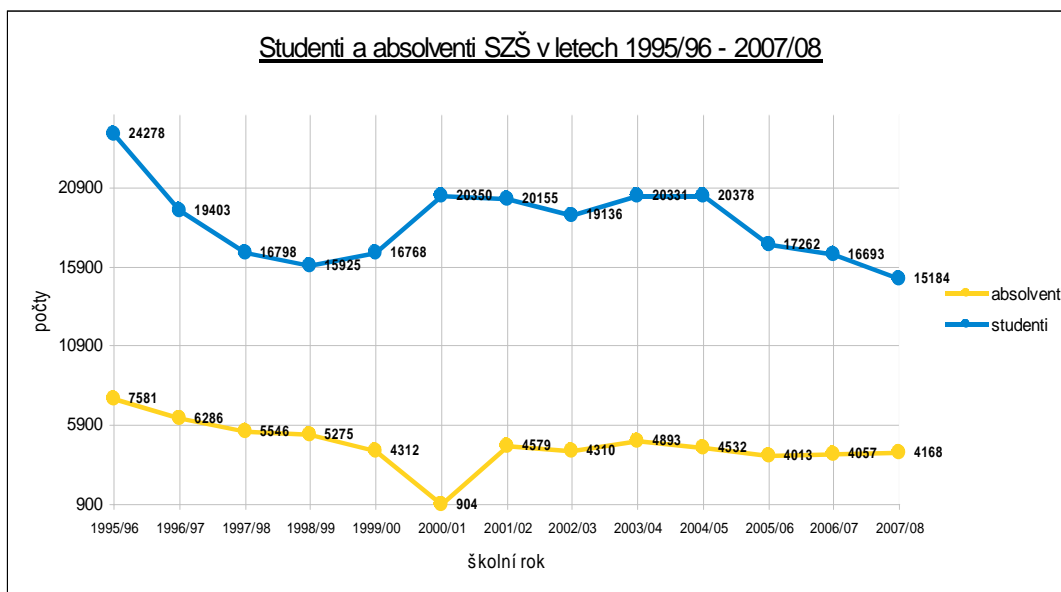

3.2 Absolventi v oboru všeobecná sestra a zdravotnický asistent na SZŠ

V dlouhodobém měřítku **klesá zájem o zdravotnické obory na středních odborných školách**. Stejně tak klesá i počet středních zdravotních škol. Zatímco v roce 1997 bylo u nás 85 středních zdravotnických škol, o deset let později již jen 65. Počet studentů na školách klesl od školního roku 1995/96 do 2007/08 přibližně o 9000, to znamená, že za stejné období ubylo asi 3400 absolventů.

Prozatím však není žádné výrazné snížení od školního roku 2004/2005, když došlo k transformaci oboru všeobecná sestra na zdravotnického asistenta. Trend se vyznačuje trvalým a rovnoměrným poklesem (viz **Graf č. 2 Studenti a absolventi SZŠ v letech 1995/96 – 2007/08**).

Graf č. 2

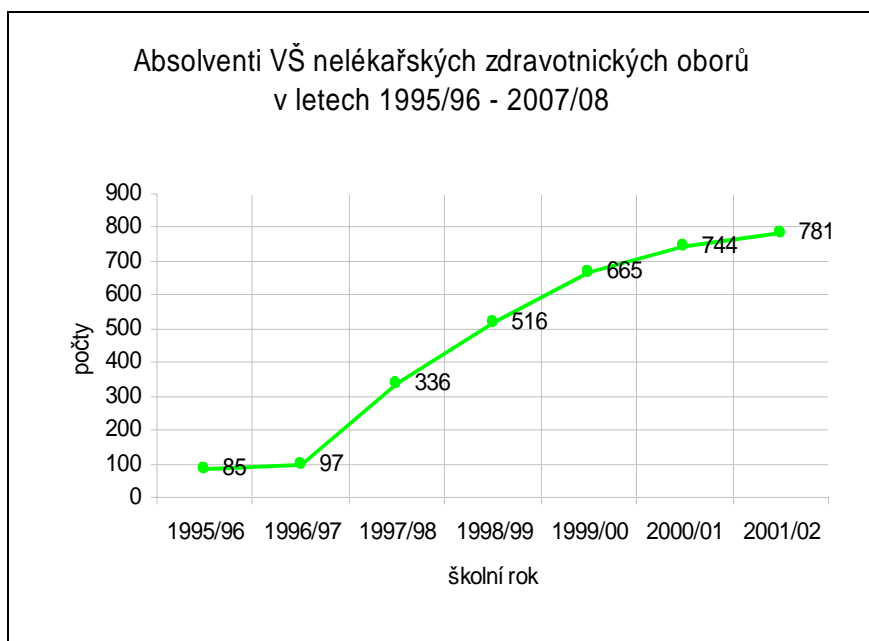
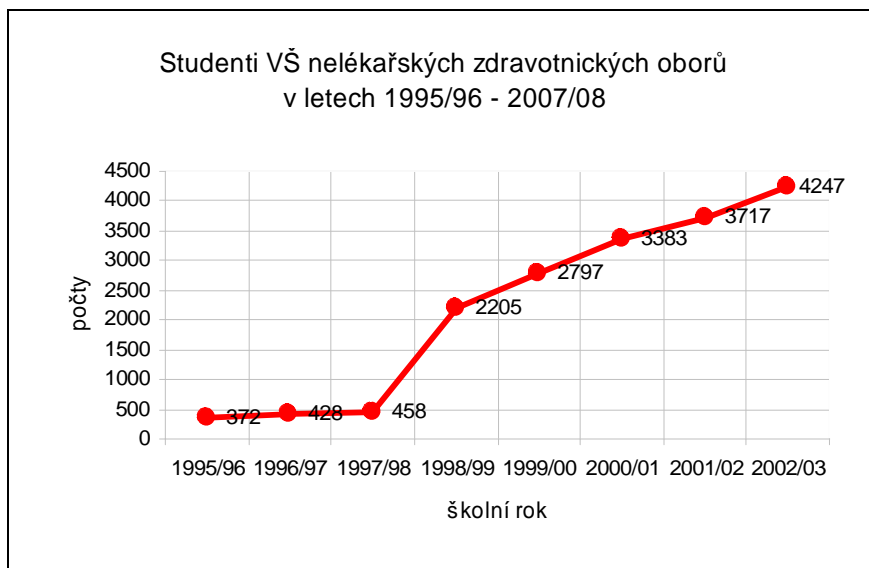
3.3 Absolventi ve zdravotnických oborech na VOŠ a VŠ

Podíváme-li se na následující graf, vidíme **vzrůstající tendenci proti maturitním oborům**. Je nutné připomenout, že na vysoké a vyšší odborné školy se mohou hlásit nejen absolventi zdravotnických oborů, nýbrž i absolventi jiných středních škol zakončených maturitní zkouškou.

Díky vzniku a rozšiřování nabídky nových vysokoškolských nelékařských zdravotnických oborů na konci devadesátých let dvacátého století závratně stoupá počet jejich studentů, počet absolventů s magisterským či bakalářským titulem stoupá úměrně trendu⁵ (viz **Grafy č. 3 a 4 Studenti VŠ nelékařských zdravotnických oborů a Absolventi VŠ nelékařských zdravotnických oborů v letech 1995/96 – 2007/08**).

Grafy č. 3 a 4

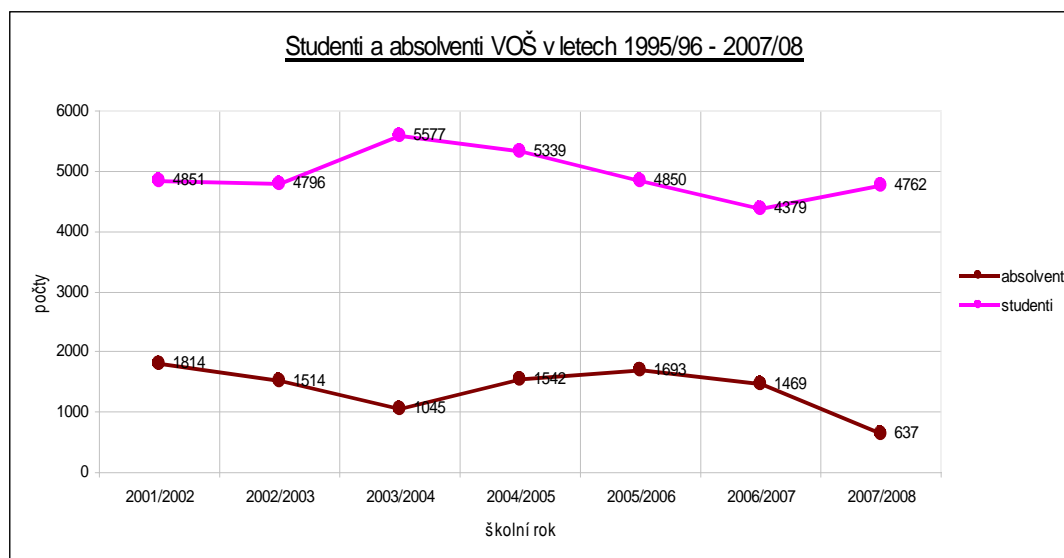
⁵ tabulka nezahrnuje studenty medicíny a zubního lékařství

U vyšších odborných škol trend kolísá okolo hodnoty 5000 studentů a 1500 absolventů (viz **Graf č. 5 Studenti a absolventi VOŠ**)

v letech 1995/96 – 2007/08). Pouze v akademickém roce 2007/08 absolvovalo studium jen 637 studentů. Na pozadí této skutečnosti stojí prodloužení doby studia některých oborů ze tří let na tři a půl roku.

Graf č. 5

3.4 Vzdělávací a profesní plány absolventů SOŠ v číslech

Český vzdělávací systém je koncipován tak, že absolventi středních škol s maturitou mohou pokračovat na vysoké škole po úspěšném zvládnutí přijímacího řízení. Mnozí absolventi středních škol tak skutečně činí a zjistit tyto ambice u absolventů oboru zdravotnický asistent je rovněž součástí mé bakalářské práce. Vzhledem k tomu, že z výzkumů středoškolských absolventů nejsou známy údaje za obory zdravotnické, uvádím studijní či profesní plány alespoň u maturantů jiných oborů, jak je zmapoval Národní ústav odborného vzdělávání⁶

⁶ Šetření absolventů středních odborných škol tři roky od ukončení studia na SOŠ, Národní ústav odborného vzdělávání, Praha 2007

(viz **Tabulka č. 1** *Obor studia SOŠ – Chtěl jste po maturitě studovat?* a **Tabulka č. 2** *Nejdůležitější důvod pro práci v jiném oboru*).

Tabulka č. 1

Obor studia SOŠ							
Chtěl jste po maturitě studovat?	Strojrenství	Elektrotechnika	Obchodní akademie	Management v oborech	Hotelnictví a turismus	Veřejnosprávní činnost	Celkem
neměl zájem	16%	12%	20%	40%	27%	28%	23%
přihlásil se do denního či dálkového studia a byl přijat	82%	82%	70%	49%	58%	52%	68%
přihlásil se do denního či dálkového studia a nebyl přijat	2%	5%	9%	11%	15%	21%	9%

Z těchto výsledků vyplývá, že 77% absolventů chtělo pokračovat ve studiu, nicméně přijato bylo 68%. 23% absolventů ve studiu pokračovat nechtělo vůbec.

Mým záměrem je zjistit mj., zda absolventi oboru Zdravotnický asistent mají podobné či výrazně odlišné proporce rozhodnutí pokračovat ve studiu či nastoupit po maturitě do zaměstnání.

Vzhledem k tomu, že neexistují údaje pro obory zdravotnické, můžeme alespoň posoudit data vztahující se na jiné odborné středoškolské programy zakončené maturitní zkouškou. Z těchto informací lze poté vyvodit, **jak moc či málo se současní absolventi středních zdravotnických škol dále angažují v následném studiu či nástupu do zaměstnání.**

Dalším zajímavým aspektem je **pracovní uplatnění v jiném než vystudovaném oboru z různých důvodů** (nízký plat, nenalezení uplatnění na trhu práce, nezájem o práci v oboru...). Tato data však byla sebrána až po 3 letech od maturitní zkoušky, slouží tedy jen orientačně, přesto budou mít vzhledem k výsledkům velkou hodnotu [25].

Tabulka č. 2

Nejdůležitější důvod pro práci v jiném oboru	Obor studia SOŠ					
	Strojrenství	Elektrotechnika	akademie Obchodní	v oborech Management	a turismus Hotelnictví	Celkem bez rozlišení oborů
Nízký plat	8%	21%	8%	15%	4%	13%
Pracovní podmínky	8%	10%	8%	5%	42%	14%
Nesehnal práci v oboru	8%	21%	29%	48%	19%	33%
Neměl o práci v oboru zájem	58%	31%	29%	20%	23%	25%
Jiný důvod	17%	17%	25%	13%	12%	15%
Celkový součet	100%	100%	100%	100%	100%	100%

4. Sociálně-psychologická část

Závěrečný celek teoretické části se bude zabývat charakteristikou cílové skupiny z hlediska vývojové psychologie, dále otázkou motivace lidského jedince a v neposlední řadě i různými aspekty studia a postavení sester ve společnosti.

4.1 Adolescence

Pilotní výzkum je zaměřen na studenty čtvrtého ročníku na střední škole. Jedná se zde o specifické vývojové období, které v psychologii nazýváme adolescencí. Adolescence je druhé období dospívání, které je ohraničeno věkem zhruba od 15 do 22 let. Adolescenci předchází období pubescence (cca od 11 do 15 let) [14].

Celkově je dospívání tou fází vývoje, kdy dochází k pohlavnímu zrání jedince na straně fyzické, k změně myšlení na straně psychické a k zařazení do společnosti na straně sociální. Toto všechno vede k dotváření pojetí sebe sama i okolního světa [14].

Dospívání všeobecně je doba lability nálad, hledání sebe sama, potřeby se odlišit a oprostít se závislosti na dospělých, navazovat vztahy s vrstevníky, ale zároveň se vyznačuje více než které období potřebou tzv. bezvýhradné lásky právě ze strany dospělých, hlavně rodičů. Dochází i k rozmachu motorických a intelektových funkcí, což se projevuje zájmem o fyzické aktivity a zvýšeným potenciálem vstřebávat velké množství informací a učit se [14].

Fenoménem 20. a 21. století je tzv. „*sekundární akcelerace*“ (14; str. 144). Lidský jedinec dospívá podstatně dříve – „*zkracuje se doba dětství a oddaluje nástup plné dospělosti*“ (14; str. 146). Ve vztahu ke studiu to znamená tolik, že dnešní mládež studuje více na

vysokých školách a tím i posouvá nástup do zaměstnání a nutnost postarat se sám o sebe se vším všady.

S volbou povolání souvisí uvědomění si vlastních priorit a schopností a zároveň zhodnotit potřeby společnosti. Jistým problémem je častá zájmová nevyhraněnost, tudíž se adolescent neřídí pouze svým zájmem a hodně se tak uplatňuje vliv okolí [14].

Proto, aby nejen adolescent, ale jakýkoli jedinec, dosáhl svého cíle, je nezbytné, aby byl vybaven dostatečnou dávkou motivace...

4.2 Motivace

To, co nás žene kupředu v našem životě, je nazýváno motivací. Motivační dispozice jsou jednak vrozené (biologické) a jednak získané (sociální), které vznikají na základě zkušenosti [4, 6]. „Motivace je stav, který aktivizuje chování a dává mu směr. Subjektivně je vnímán jako vědomá touha“ (1; str. 348).

Motivovaný jedinec má vizi o dosažení úspěchu a vyhnutí se neúspěchu, existuje zde pozitivní hodnota, která s úspěchem přichází, zisk moci, sebeuplatnění a konformity [5].

4.3 Motivace jedince ke vzdělání

Motivace ke vzdělávání se a učení vůbec se skládá ze dvou částí. První je tzv. „*intrinsicá motivace*“ (10; str. 153), teda ta, která vychází zevnitř jedince. Je to přirozený pud zkoumat a objevovat. Objekty zájmu jsou člověku nějakým způsobem prospěšné. Jinými slovy jsou důležité po život (nejen z hlediska přežití, ale i z hlediska naplnění vyšších potřeb – zábava, estetika, ucelená životní filosofie...). Druhým typem je „*extrinsicá motivace*“ (10; str. 153), jež nastupuje, pokud nejsou vnitřní motivační vlivy dostatečně silné (známkování, testy, zkoušení, pochvala, odměna...). Pokud je jedinec úspěšný,

zvyšuje se jeho prestiž a rozvíjí se jeho „výkonová motivace“. „Děti zjišťují, že úspěch přináší odměny, a vytvářejí si aspirace, o jejichž uskutečnění musí usilovat ještě cílevědoměji“ (10; str. 153-4). To znamená, že pokud nestačí vnitřní motivace, musí nastoupit vnější, aby jedinec dosáhl požadovaných výsledků [8].

Zajímavý je fakt, že čím vyšší je motivace, tím méně důležité jsou předpoklady pro učení. Proto jsou výsledky dospělých lepší, než výsledky dětí [9]. „Soudíme, že motivační faktory mají v dospělosti mimořádný vliv na výsledek učení a často bývají hlavní příčinou, proč dospělí podávají v učebně-psychologických výzkumech, o nichž jsme až dosud referovali, lepší výkony než děti a mladiství“ (9; str. 159).

4.4 Význam VŠ pro jedince a společnost

„Poslání školy: předávání vědění, příprava na pracovní život, rozvoj osobních dovedností a občanské zodpovědnosti, podpora rovnosti příležitostí a spravedlnosti“ (7; str. 110)

V současné době se vysokoškolské vzdělání začíná považovat za stejnou samozřejmost, jako byla dříve maturitní zkouška. Dnešním trendem je mít diplom nebo být manuálně zručný s výučním listem. Na trhu práce se stále častěji setkáváme s požadavkem vystudované vysoké školy, který dokazuje schopnost jedince se vzdělávat.

Pokud nemá jedinec ke vzdělávání motivaci (ani vnitřní ani vnější), pravděpodobně by pro něj bylo studium vysoké školy utrpením [11]. Lidé studují z různých důvodů. Zde jsou nejčastější motivace: touha vzdělávat se a rozvíjet svou osobnost, být prospěšný společnosti (idea) nebo touha po společenském uznání, větších možnostech a finanční nezávislosti. Významem pro jedince je snaha dosáhnout nějakého cíle, který bude předurčovat další kroky absolventa v životě [2, 8].

Společnost očekává od vysokoškolsky vzdělaných lidí odbornost, vysokou míru zodpovědnosti, vynikající schopnosti a znalost oboru. Pro zaměstnavatele je takto vzdělaný člověk i přínosem ekonomickým – pracovní síla je kvalitní, vysoce specializovaná a vysoce produktivní. V neposlední řadě je počet vysokoškoláků ukazatelem vzdělanosti národa. Státu zajišťuje kvalitní pracovní síla hospodářský růst [2]. Dnešní post-industriální doba nežádá lidi do výroby, ale vzdělané jedince do služeb, protože produkce služeb se stává dominantním sektorem ekonomiky. Dnešní rychle se měnící svět vyžaduje, abychom vstřebávali informace závratným tempem a neustále se vzdělávali, protože jinak upadáme do minulosti.

4.5 Postavení sestry ve společnosti

Pokud se dáte v evropských zemích s někým do rozhovoru a zmíníte se, že pracujete jako zdravotní sestra, spouště lidí se rozzáří oči a pochválí vám vaši záslužnou činnost a budou na vás hledět s úctou a respektem. Pokud toto řeknete v naší zemi, lidé se zahledí soucitně a povzdychnou cosi o „pěkné, ale těžké práci“.

Na druhé straně je zde ovšem průzkum veřejného mínění, který prokazuje, kde bylo donedávna místo českých sester. Nebo spíše, kde nebylo místo českých sester. V seznamu 26 různých profesí⁷, kterým vévodí povolání lékaře, zdravotní sestru nenajdeme (na rozdíl od kněze, prodavačky, poslance, učitele či uklízečky). Je nyní otázkou, zda je na tom sestra v povědomí lidí hůře než uklízečka, která obsadila poslední příčku, nebo nestojí vůbec za to, aby ji někdo do seznamu zařadil.

Situace se změnila v roce 2008, kdy společnost CVVM (Centrum pro výzkum veřejného mínění) poprvé zařadila mezi povolání, která můžeme hodnotit, zdravotní sestru. Ta se rázem ocitla na 4. místě⁸ (výše už byli jen lékaři, vědci a učitelé na vysoké škole).

---

⁷ Informace pochází z průzkumu „Prestiž povolání“ z roku 2008 od Centra pro výzkum veřejného mínění

⁸ viz pozn. pod čarou č. 7

Prestiž sesterského povolání je vázána na vyšší odborné a hlavně na vysokoškolské vzdělání. Přesto jen menší část veřejnosti prozatím vůbec ví, že zdravotní sestra dnes již mnohdy nemá jen střední zdravotní školu, ale i univerzitní diplom [22]. Zároveň je sesterská profese značně feminizovaná a tím pádem, i přes smazávající se rozdíly mezi oceněním žen a mužů, značně znevýhodněná (včetně finanční stránky).

V zahraničí je vzdělávání sester na „vyšší“ úrovni již léta běžná záležitost. Zároveň se vzděláním přichází i větší zodpovědnost a rozsáhlejší kompetence, ale i vyšší sebevědomí. V mnohých zemích řeší sestry situace, které by u nás již náležely lékařům.

Dle výzkumu v USA o prestiži povolání se sestry umístily na 3. pozici za hasiči a lékaři.⁹

U nás se snažíme přiblížit moderní Evropě a s modelem „vyššího“ vzdělávání sester snad poroste i jejich společenská prestiž.

---

⁹ Informace pochází z průzkumu „Most prestigious occupations“ z roku 2006 od Harris Interactive

5. Shrnutí teoretické části

Mění se podmínky v oblasti zdravotnictví a jeho rozvoje vyvolávají řadu protichůdných reakcí a otázek. Někomu se nový systém líbí, někomu ne. Značnou důležitost mají názory nejmladších budoucích zdravotníků, kteří v této náročné situaci reprezentují výhledově podstatný článek řetězce. Jeho chybění nebo oslabení by mohlo znamenat závažné důsledky pro náš zdravotnický systém. Neméně důležitá bude i otázka atraktivity povolání, aby nedocházelo k odlivu zdravotníků do zahraničí, kde jim budou nabídnuty lepší podmínky.

Otázkou motivace a spokojenosti se studiem, budoucích plánů studijních i pracovních se bude zabývat dotazník a jeho vyhodnocení v empirické části této práce. Výstupem této studie budou poznatky o myšlenkových pochodech a plánech maturantů v oboru zdravotnický asistent, ale zároveň i zásadní informace o smýšlení zástupců nové generace – budoucí naděje sesterského povolání.

6. Pilotní výzkum

6.1 Cíl výzkumu

Cílem mého pilotního výzkumu s názvem *Motivace k dalšímu studiu VŠ či VOŠ nebo pracovnímu uplatnění maturantů v oboru Zdravotnický asistent* je zjistit, jaké mají současní absolventi plány v nejbližší budoucnosti, co se týče vzdělávání či nastoupení do pracovního procesu. Zároveň se také zaměřuji na motivaci, která vedla studenty k výběru tohoto oboru, a na změnu této motivace po čtyřech letech a její vliv na následný výběr dalšího životního směřování. Obor zdravotnický asistent je v našich podmínkách poměrně mladá záležitost. Zpětná vazba od jeho budoucích absolventů se mi zdála jako zajímavý aspekt ve vývoji zdravotnictví v České republice.

6.2 Metodika

Mým vzorkem se staly dvě třídy čtvrtého ročníku na SZŠ Ruská na Praze 10. Kvantitativní výzkum probíhal prostřednictvím anonymního dotazníku (viz **Příloha č. 2**). Předem jsem si vyžádala souhlas ředitelky školy a zároveň i dvou profesorek, které mi umožnily dotazníky rozdat v rámci jedné z jejich vyučovacích hodin.

Dotazník se skládá z 23 otázek. Ty jsou rozděleny do 4 skupin:

- *Obecná část*
- *Motivační část*
- *Budoucnost*
- *Sociálně-demografická část*

Použité druhy otázek byly nejčastěji: uzavřené, polouzavřené a forma baterií. Respondenti své odpovědi z převážné části kroužkovali (A, B, C,...), případně vypisovali, dle typu otázky do tištěného dotazníku o celkovém počtu čtyř stránek.

Vzhledem k formě distribuce dotazníku a zároveň tomu, že se nikdo neodmítl zúčastnit, návratnost dosáhla 100%. Celkem se zúčastnilo 44 budoucích maturantů. Jedna osoba představuje tak přibližně 2,27%.

6.3 Časový harmonogram

Práce na dotazníku následovala po ukončení teoretické části bakalářské práce, tedy přibližně v polovině února. V této době jsem také kontaktovala ředitelku SZŠ Ruská a požádala ji o svolení oslovit studenty 4. ročníku oboru zdravotnický asistent. 18.3. 2009 jsem opět navštívila střední zdravotní školu. Byl stanoven termín 19.3. a v tento den byly dotazníky rozdány a opět navráceny k zhodnocení.

6.4 Pracovní hypotéza

Pracovní hypotéza předpokládá, že většina budoucích absolventů oboru zdravotnický asistent bude chtít pokračovat ve studiu na vyšší odborné či vysoké škole se zdravotnickým zaměřením. Hypotézu jsem založila na předpokladu motivace studentů získat pravomoci náležející všeobecným sestřím, jejichž kvalifikační studium bylo přesměrováno na vyšší odborné a vysoké školy.

H1: *Více než 50% absolventů se rozhodlo pokračovat v dalším studiu.*

H2: *Studenti rodičů s vyšším stupněm vzdělání (SOŠ, VOŠ, VŠ) se spíše rozhodli pro další studium.*

7. Vyhodnocení dotazníku

Výzkum se opírá o již výše zmíněné oblasti (část obecná, motivace, budoucnost a sociálně-demografická část). Výsledky však budou hodnoceny tak, aby se zlepšila návaznost a srozumitelnost textu.

7.1 Základní údaje o respondentech

Výzkumný vzorek tvoří **44 respondentů**. Z toho je **39 žen** (88,65%) a **5 mužů** (11,35%). Průměrný věk studentů je **19 let**.

Rodiče respondentů (viz **Tabulka č.1 Vzdělání rodičů**) mají nejčastěji výuční list (spíše otcové) nebo úplné střední odborné vzdělání (spíše matky). Jejich profese se značně liší.

Tabulka č.1 – Vzdělání rodičů

Rodič/ Vzdělání (%)	Základní	Vyučen	SOŠ	Gymnázium	VOŠ/ VŠ
Matka	5	33	36	10	17
Otec	-	56	24	-	20

Bydliště v Praze uvedlo **76%** studentů, zbytek (24%) pochází z jiných, někdy i poměrně vzdálených destinací (jeden student pochází dokonce ze Slovenska). Téměř jedna čtvrtina studentů tedy přijíždí studovat do Prahy, ačkoli v místě bydliště některých z nich se střední zdravotní škola nachází.

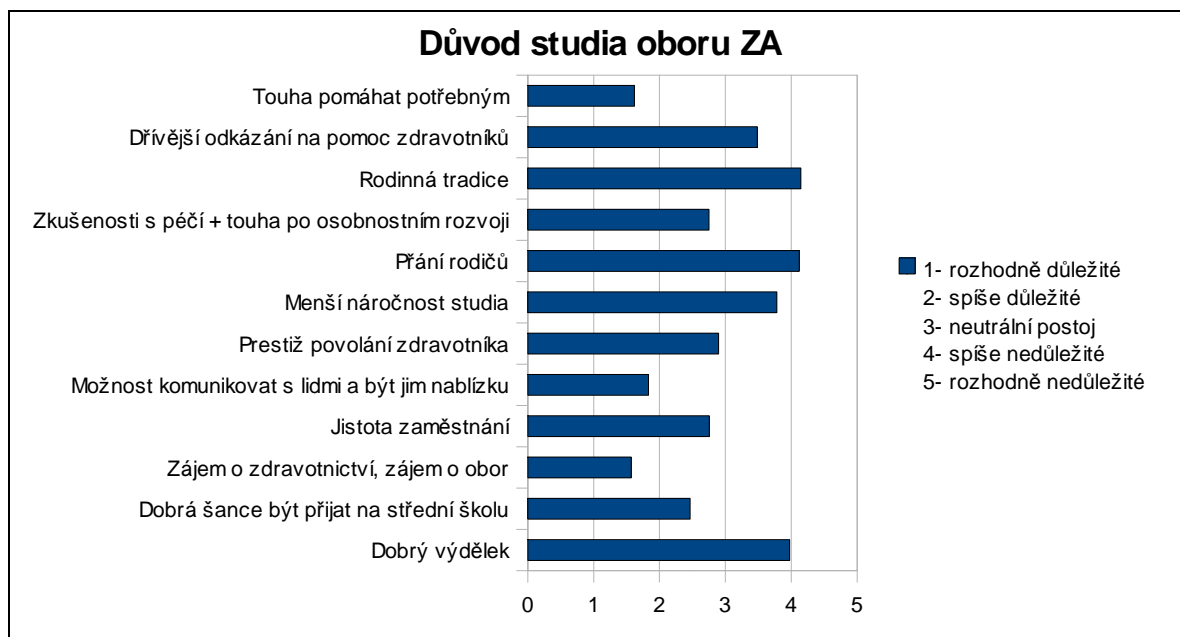
7.2 Část obecná a motivační

Pro zjednodušení a snazší porozumění následujícímu textu a zároveň pro usnadnění pochopení výsledů je část obecná a část motivační shrnuta v jeden celek.

7.2.1 Motivace ke studiu oboru zdravotnický asistent

První otázka se snažila zjistit, jaké byly pohnutky studentů v okamžiku rozhodování pro obor zdravotnický asistent (viz **Graf č. 1**). V dotazníku bylo nabídnuto spektrum 12 důvodů, které byly ohodnoceny čísly 1-5 (od rozhodně důležité po rozhodně nedůležité). Byla ponechána i jedna volná položka pro jiné než navržené důvody. V této položce odpověděli pouze 2 studenti, přičemž jeden zmínil životní zkušenosti a druhý zájem o studium fyzioterapie. Nejdůležitější pro volbu tohoto oboru byl *Zájem o zdravotnictví, zájem o obor, Touha pomáhat potřebným a Možnost komunikovat s lidmi a být jim nablízku*. Průměrný výsledek těchto důvodů byl mezi hodnotami 1 a 2, tedy mezi kategoriemi „rozhodně“ a „spíše důležité“. Nejméně důležitými faktory se staly *Rodinná tradice, Přání rodičů a Dobrý výdělek*. Průměrné hodnoty těchto důvodů se pohybovaly okolo čísla 4, tedy „spíše nedůležité“.

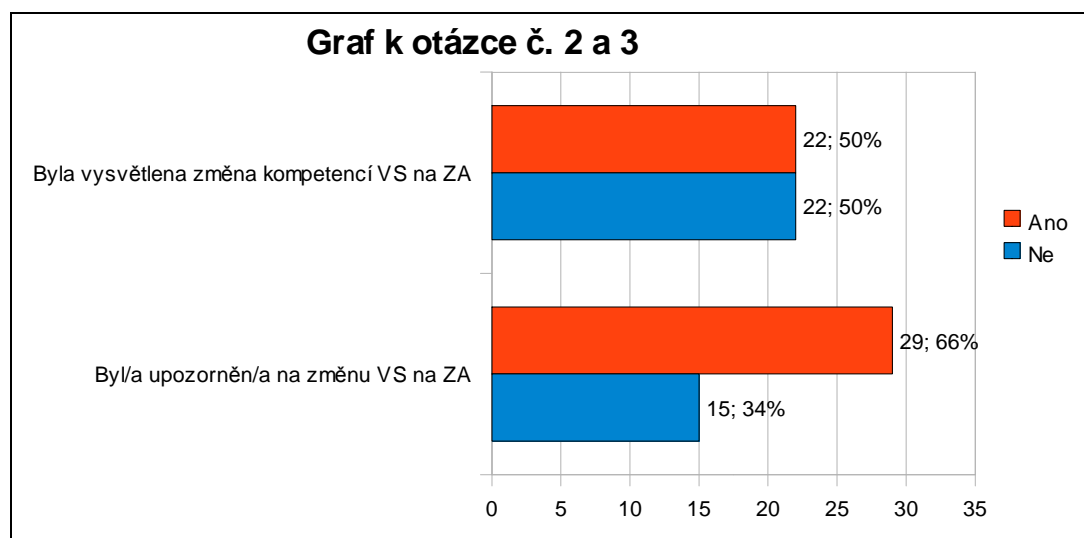
Graf č. 1

7.2.2 Informovanost o změně oboru

V dalších dvou otázkách jsem zjišťovala, jak byli budoucí studenti informováni o tom, že došlo ke změně oboru všeobecná sestra na obor zdravotnický asistent, a posléze, zda jim bylo vysvětleno, v čem tento rozdíl spočívá (viz **Graf č. 2**).

Graf č. 2

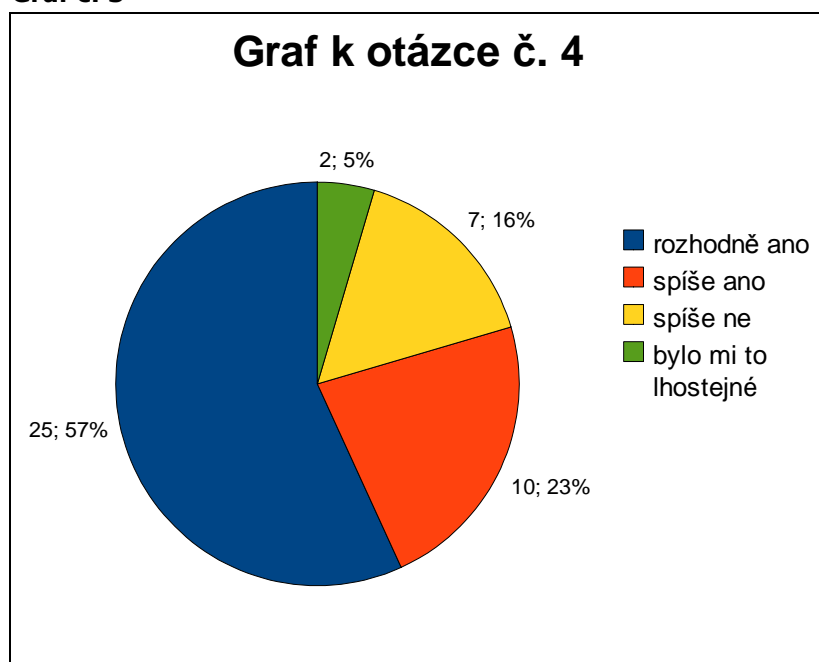

Z grafů vyplývá, že celých **34% studentů nebylo informováno o změně oboru**. Z 29 informovaných studentů se 7 studentů (tj. ¼) nedozvědělo, v čem rozdíly mezi všeobecnou sestrou a zdravotnickým asistentem spočívají. Dále 18 z 22 informovaných studentů v alespoň určitém rozsahu uvedlo, čeho se změny týkají (rozdílné pravomoci, práce pod dohledem, rozsah výkonů...). Polovina studentů tedy uvedla, že jim nebylo vysvětleno, v čem je práce rozdílná.

7.2.3 Důležitost titulu všeobecná sestra

Jak ukazuje **graf č. 3, 35** (79,5%) budoucích studentů oboru ZA považovalo do jisté míry za důležité, že po 4 letech studia zakončených maturitní zkouškou získají pouze titul zdravotnického asistenta, nikoli všeobecné sestry. 7 studentů toto za příliš důležité nepovažovalo, 2 to bylo lhostejné.

Graf č. 3

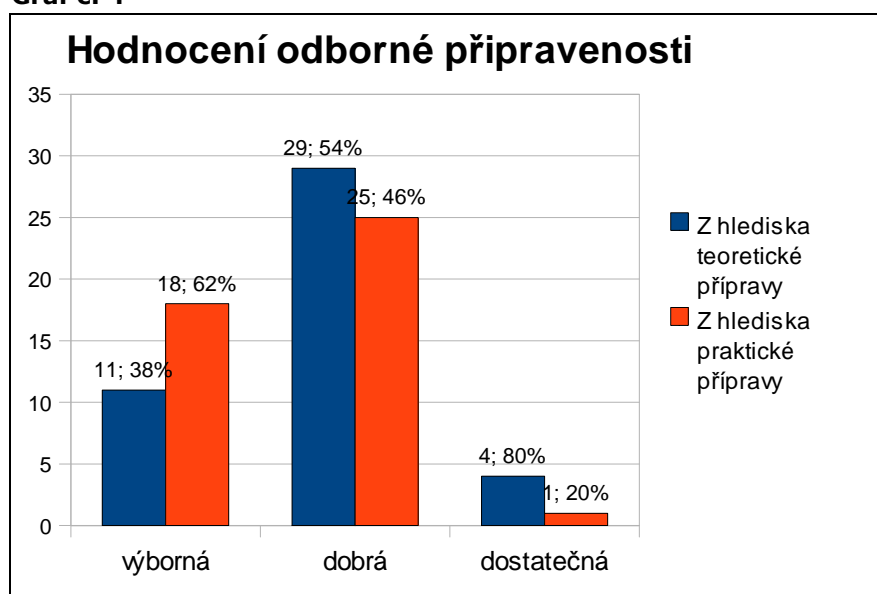

Pomocí Pearsonova korelačního koeficientu nebyla sice prokázána významná souvislost mezi studenty, kteří považovali za rozhodně nebo spíše důležité to, že nebudou mít titul všeobecné sestry, nýbrž zdravotnického asistenta, a těmi studenty, kteří chtějí pokračovat ve studiu, nicméně ze studentů, kteří v otázce č. 4 odpověděli *Rozhodně ano* nebo *Spíše ano*, chce 30 pokračovat ve studiu na vyšší odborné nebo vysoké škole.

7.2.4 Hodnocení teoretických a praktických dovedností, hodnocení přístupu vyučujících

Připravenost do praxe, kterou jim poskytla střední zdravotní škola, hodnotili studenti vesměs pozitivně (viz **Graf č. 4**). Největší část (29) považuje svou teoretickou připravenost jako dobrou, menší část (11) jako výbornou, 4 studentům se zdála teoretická příprava jako dostatečná, za nedostatečnou ji nepovažuje nikdo, stejně jako průpravu praktickou, kterou považuje za výbornou 18 studentů, dobrou 29 studentů a dostatečnou 1 student. Celkově studenti hodnotí lépe praktickou přípravu než teoretickou.

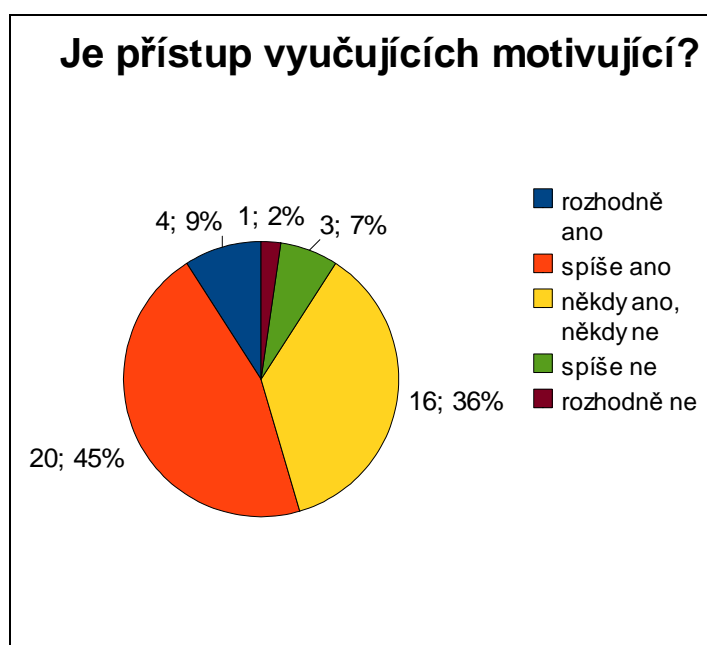
Graf č. 4

7.2.5 Motivace ze strany vyučujících a profesionální vzory

Přístup vyučujících v otázce č. 10 byl studenty hodnocen rovněž vcelku pozitivně (viz **Graf č. 5**). Zda jsou motivováni k výkonu povolání ZA svými vyučujícími, odpovědělo kladně celkem 24 studentů (4 *Rozhodně ano*, 20 *Spíše ano*, 16 studentů má ambivalentní pocit - přístup je motivující jak kdy). Pouze 4 odpověděli záporně.

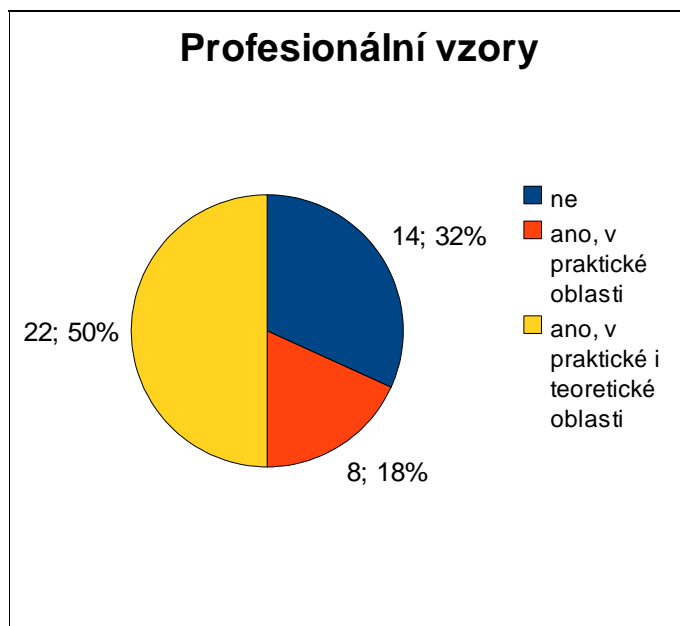
Graf č. 5

Nadpoloviční většina studentů (30; 68,2%) nachází svůj profesionální vzor v jedné nebo v obou oblastech výuky. Jak ukazuje **graf č. 6**, plná polovina má nějaký vzor v praktické i teoretické výuce. Dalších 8 uvádí následováníhodnou osobu v praktické části výuky. Nezanedbatelný je ovšem fakt, že 14 studentů nenalezlo za celé 4 roky vzor ani ve škole ani v nemocnici.

Graf č. 6

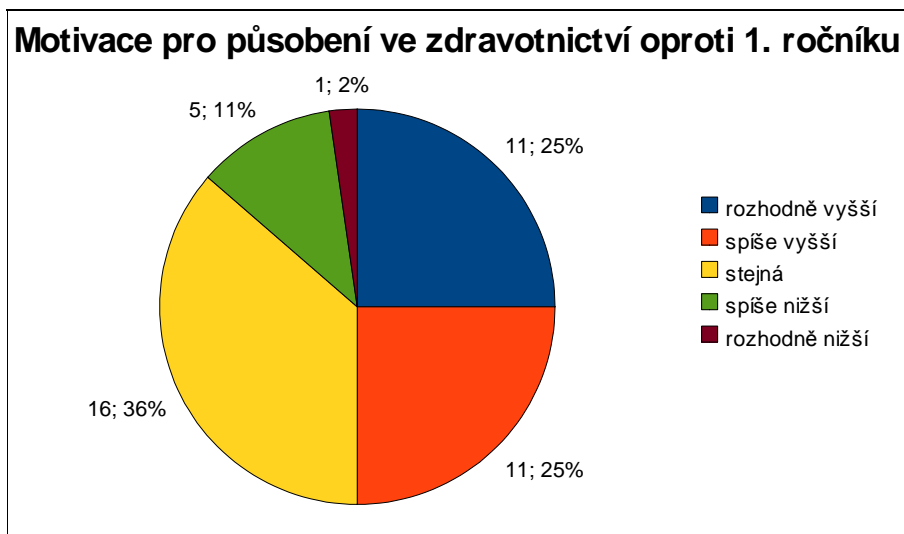

7.2.6 Motivace na konci studia

Otázka týkající se motivace pro působení ve zdravotnictví je pozitivním výstupem z hlediska počtu studentů, kteří se chtějí i nadále věnovat této pomáhající profesi (viz **Graf č. 7**). Naprostá většina studentů (38; 86,4%) uvádí minimálně stejnou motivaci, mnozí cítí motivaci spíše či rozhodně vyšší (celkem 50%). Mezi důvody, které zjišťovala otázka č. 14, uvedli studenti seberealizaci, zkušenosti z praxe a pomoc potřebnému. Pouze 6 studentů (13,6%) uvedlo, že se jejich motivace snížila.

K důvodům, které uvedli ostatní studenti, jejichž motivace je spíše či rozhodně nižší, patří špatný přístup ze strany sester, změna všeobecné sestry na zdravotnického asistenta, náročnost povolání a neuspokojivé pracovní podmínky.

Graf č. 7

7.2.7 Zkušenosti z praxe

Vliv na motivaci má nejen teoretická výuka, ale hlavně praxe studentů na různých odděleních zdravotnických zařízení. Názor na práci v pozici zdravotnického asistenta utváří vztahy na pracovišti a přístup ostatních zdravotnických pracovníků, převážně všeobecných sester, které, co se týče kompetencí, stojí nad ZA.

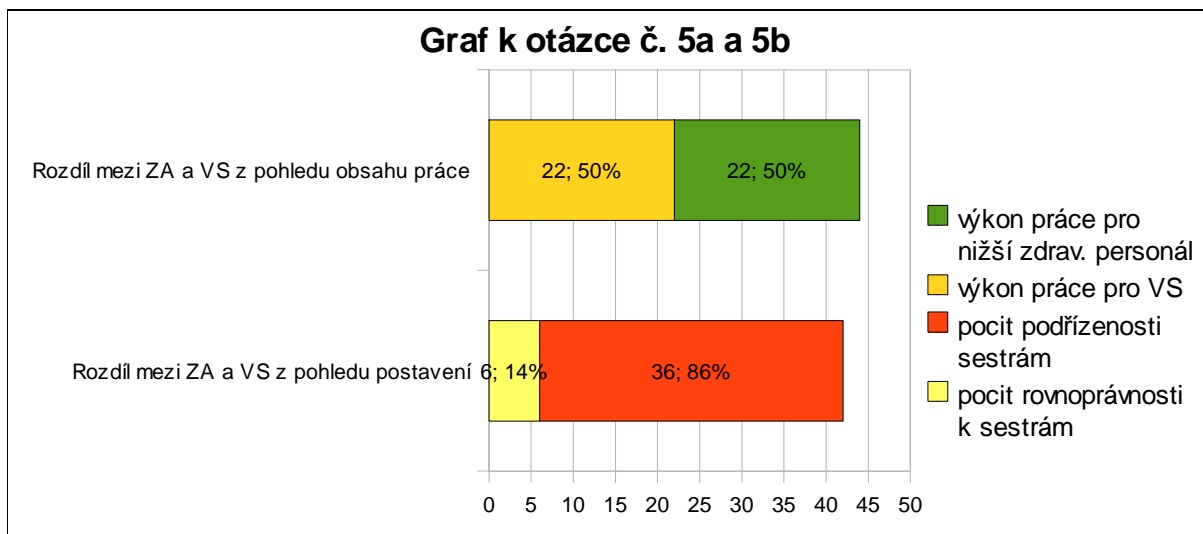
Názor, zda studenti na praxi vykonávají stejnou nebo podřadnou práci oproti sestřím, je vyrovnaný. Polovina si myslí, že vykonávají vše, co náleží sestřím, polovina se cítí spíše využita k úkolům, které náleží spíše sanitářům (viz **Graf č. 8**).

Pocit podřízenosti vůči sestřím zažívá však celých 36 studentů, pouze 6 má pocit rovnoprávnosti (rovněž viz **Graf č. 8**).

Některé názory studentů:

- "jsme něco mezi ošetřovatelkou a zdravotní sestrou"
- „děláme spíše práci uklízečky“
- „některé sestry dávají najevo, že jsme jen zdravotní asistenti“
- „některé sestry se k nám chovají jako ke kusu hadru“
- pocit podřízenosti kvůli dohledu sester
- pocit neurčitého rozdílu

Graf č. 8

7.2.8 Spokojenost s volbou středoškolského oboru v současné době

Důležitou skutečností se také stalo to, kolik studentů by zvolilo opět obor zdravotnický asistent, kolik by volilo jiný zdravotnický obor a kolik by volilo obor na škole jiné než zdravotní.

Procentuálně se skutečnost, která vychází z otázek č. 6 a 7, jeví takto:

- 65,9% studentů (29) by opět volilo obor *zdravotnický asistent*
- 6,8% studentů (3) by volili *jiný zdravotnický obor* (protetický technik, zdravotnické lyceum)
- 11,36% studentů (5) by volilo *gymnázium* kvůli vyšší šanci dostat se na vysokou školu
- 15,9% studentů (7) by volilo *jiný než zdravotnický obor nebo gymnázium*, protože v něm spatřují větší možnost seberealizace nebo obor považují za perspektivnější, případně se jako ZA cítí nedoceny (hotelnictví, pedagogika, lingvistika, obchodní škola...)

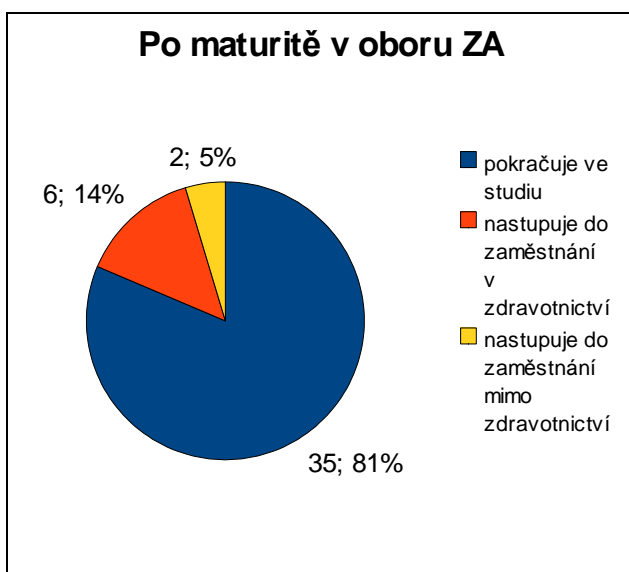
7.3 Budoucnost

7.3.1 Plány budoucích absolventů

Poslední část výzkumu se bude zabývat tím, jaké plány mají budoucí absolventi oboru zdravotnický asistent. Ačkoli by téměř třetina respondentů volila při druhé šanci jiný obor než zdravotnický, pouze 2 studenti nastupují do zaměstnání mimo zdravotnictví a 2 studenti chtějí pokračovat ve studiu nezdravotnického oboru. V současné době je to **9%**, které se chtějí angažovat mimo vystudovaný obor. 1 student se nevyjádřil.

Následující **graf č. 9** mapuje plány studentů po ukončení SZŠ.

Graf č. 9

Dle otázky č. 16, studenti, kteří chtějí **pokračovat ve studiu**, podali přihlášku/y na obory, které zobrazuje **graf č. 10**. Většina chce zůstat ve zdravotnictví, ale mnozí volí i jiné obory než obor všeobecná sestra. Na tento obor je podáno celkem 31 přihlášek (lhostejno, zda obor na VOŠ nebo VŠ).

Mezi jiné zdravotnické obory spadá hlavně *Všeobecné lékařství, Porodní asistentka, Záchranář, Fyzioterapie, Dentální hygienistka, Ergoterapie a Nutriční terapeut.*

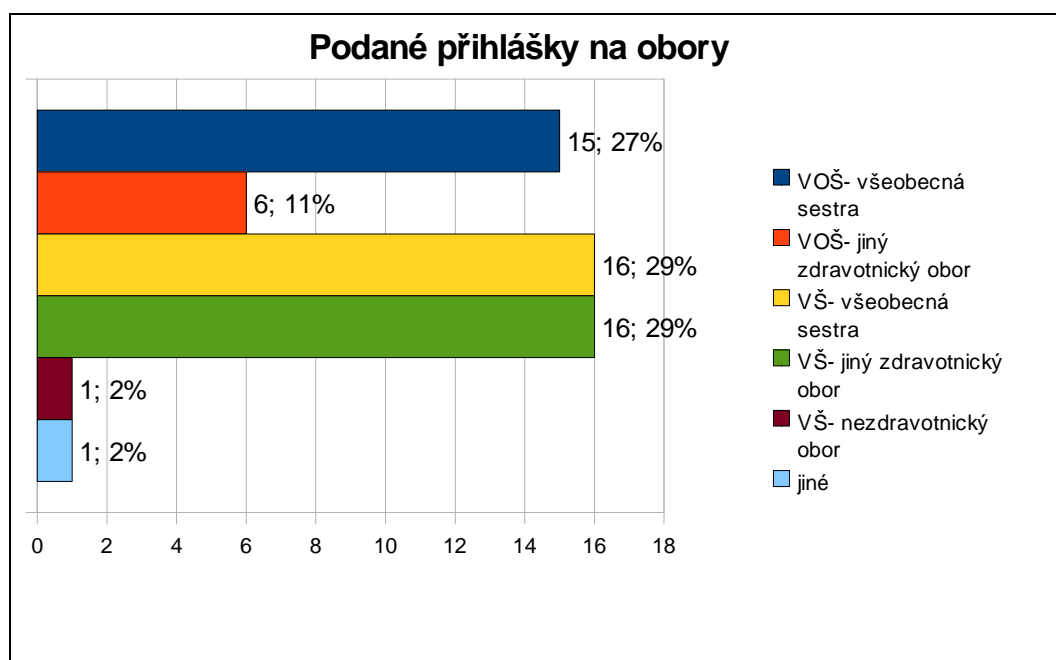
Škála nezdravotnických oborů je také poměrně pestrá. Od příbuzných oborů jako *psychologie, sociologie a tělovýchova* po úplně jiné zaměření jako *pomaturitní studium anglického jazyka a matematicko-fyzikální fakulta.*

Vzhledem k tomu, že žáci obvykle nepodávali pouze jednu přihlášku na VOŠ či VŠ, přesahuje součet všech přihlášek počet studentů.

Největší zájem je o VŠ studium oboru všeobecná sestra (29%) a VŠ obor jiného zdravotnického zaměření (rovněž 29%). V těsném závěsu následuje VOŠ-všeobecná sestra (27%). Poměrně málo jsou zastoupeni ti, kdo se hlásí na VOŠ či VŠ jiného zdravotnického směru a VŠ nezdravotnického směru.

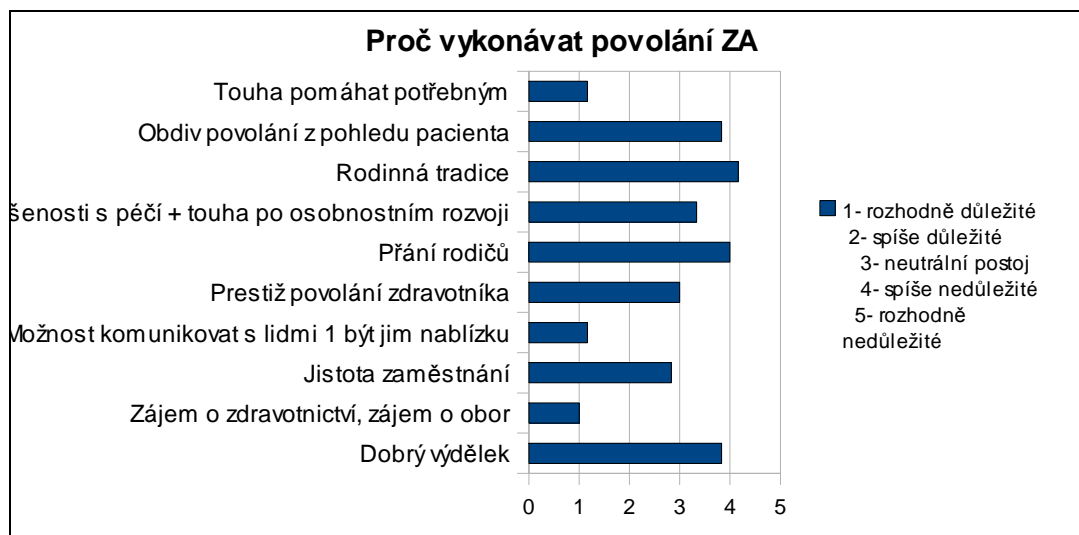
Nebyla prokázána souvislost, že by studenti volili pokračování ve studiu proto, že by se nechávali inspirovat vyšším vzděláním svých rodičů.

Graf č. 10

Z malé skupiny těch, co chtějí po maturitě **nastoupit do zaměstnání** (6; 13,6%) a **volí zdravotnictví**, hodnotí svou motivaci pro setrvání v oboru takto (viz **Graf č. 11**):

Graf č. 11

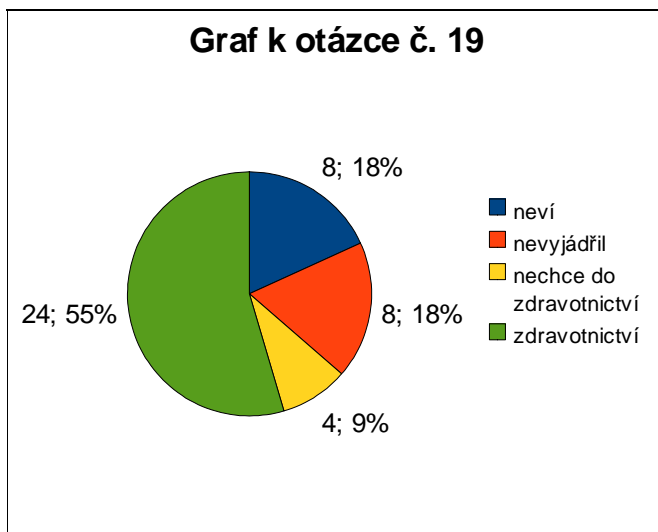
Opět jako nejdůležitější motivace uváděli studenti *Zájem o zdravotnictví, zájem o obor, Touha pomáhat potřebným a Možnost komunikovat s lidmi a být jim nablízku*. Mezi naprosto nedůležité faktory patří *Rodinná tradice, Dobrý výdělek a Obdiv povolání z pohledu pacienta*.

Skupina studentů (2), kteří nechtějí ani dále studovat ani pracovat ve zdravotnictví, uvádí jako důvod nízké platové podmínky a vysoké nároky (toto hodnotila otázka č. 18).

7.3.2 Budoucí zaměstnání

Posledním aspektem pilotního výzkumu je volba budoucího povolání (viz **Graf č. 12**). 24 dotázaných chce pracovat ve zdravotnictví, 4 chtějí pracovat v jiném oboru, 8 se nevyjádřilo a stejný počet zatím neví.

Graf č. 12

Z podrobnějších vyjádření těch, kteří nechtějí zdravotnictví opustit, by se 4 studenti chtěli angažovat jako všeobecná sestra, 10 studentů by chtělo pracovat v jiném zdravotnickém oboru (lékař, fyzioterapeut, záchranář, porodní asistentka, home-care) a 10 studentů uvedlo pouze „zdravotnictví“ bez specifikace oboru.

7.4 Další aspekty

Nejdůležitějším postřehem je, že celá třetina studentů uvádí v různých částech dotazníku jeden základní názor, který i určuje směřování buď k dalšímu studiu a získání vyššího vzdělání a tím i postavení anebo volbě oboru či povolání mimo zdravotnictví.

„V praxi budeme dělat stejnou práci jako sestry, jen s menším platem.“

Všeobecně se zdá, že studenti nejsou příliš spokojeni s tím, jaký titul a pravomoci si odnášejí po absolvování maturitní zkoušky.

Dvakrát se studenti vyjádřili, že nechtějí dělat v nemocnici uklízečku.

Jeden student pak napsal: „Jsme prostě nic, nemůžeme pracovat samostatně, maturita na SZŠ je s tímhle oborem k ničemu.“

8. Shrnutí nejdůležitějších výsledků výzkumu

- výzkumný vzorek čítal **44 respondentů**, z toho pouze **5 mužů**
- průměrný věk byl **19 let**
- **nejdůležitějšími motivačními prvky** pro studium oboru ZA byly **zájem o zdravotnictví a obor** a **touha pomáhat potřebným**, které se po celé 4 roky studia nezměnily
- **1/3** studentů **nebyla** před nástupem na SZŠ **informována o změně oboru** všeobecná sestra na obor zdravotnický asistent
- **1/2** studentů **nebyla informována o změně kompetencí ZA**
- **přípravenost pro praxi** považují studenti nejčastěji za **dobrou** ve směru teoretickém i praktickém
- **4** studenti (9%) **postrádají motivaci** ze strany vyučujících, **14** (38%) **nemá žádný profesionální vzor**
- naprostá většina studentů (**38**; 86%) je **motivována stejně** či **více** než na začátku studia
- **snížená motivace** se pojí s **neuspokojivými zkušenostmi z praxe**
- **1/2** studentů si myslí, že **vykonává** na praxi **práci převážně nesesterského charakteru**
- naprostá většina studentů (**36**; 81%) se **cítí být podřízena všeobecným sestřím**
- **72,5%** by opět při hlášení se na SŠ volilo nějaký **zdravotnický obor**; **27,5%** by se SZŠ vyhnulo
- **79,5%** studentů **chce pokračovat ve studiu na VOŠ** či **VŠ**
- **4** studenti **nechtějí pracovat ve zdravotnictví**
- nejčastější důvody pro opuštění zdravotnictví nebo nezájem o povolání zdravotnického asistenta jsou **nízké platové ohodnocení** při stejné práci jako všeobecná sestra, výhrady vůči tomu „**vykonávat podřadnou práci**“, **pracovní podmínky**, **pocit nedocnění** a **arogantní přístup některých sester** na pracovišti.

- ve **srovnání s ostatními obory SOŠ**, kde procentuální zastoupení těch, kteří chtěli pokračovat ve studiu, je **77%**, se obor ZA téměř neliší – počet těch, kteří chtějí pokračovat je **79,5%**. **Výsledek je tedy srovnatelný**

8.1 Zhodnocení hypotéz

H1: Více než 50% absolventů se rozhodlo pokračovat v dalším studiu.

- zde byla **hypotéza potvrzena**; celkem 79,5% všech studentů chce pokračovat ve studiu na některé z vyšších odborných či vysokých škol. Výsledky jsou srovnatelné s výzkumem Národního ústavu odborného vzdělávání, který vykázal podobný výsledek (77%)

H2: Studenti rodičů s vyšším stupněm vzdělání (SOŠ, VOŠ, VŠ) se spíše rozhodli pro další studium.

- zde **hypotéza potvrzena nebyla**; pomocí Pearsonova korelačního koeficientu nebyla nalezena souvislost mezi vzděláním, kterého dosáhli rodiče a motivací studentů pro další studium. Motivace pro dosažení titulu a rozšíření vzdělání tedy není závislá na vzdělání rodičů.

Závěr

V první řadě bych chtěla vyjádřit spokojenost s tím, že naše fakulta umožňuje zpracovat pilotní výzkum jako možnou formu bakalářské práce hned vedle kazuistik. Ačkoli je každá kazuistika jedinečná, výzkum nabízí širší spektrum oblastí, které je možné prozkoumat. Protože mě vždy nejvíce zajímaly názory lidí na nějaký systém nebo problém a zároveň byl v nedávné historii českého zdravotnictví uskutečněn velký zlom v přístupu ke vzdělávání všeobecných sester, chtěla jsem se dozvědět, co si o tom myslí jedni z těch nepovolanějších, tedy studenti oboru zdravotnický asistent, kteří mají celé středoškolské studium v živé paměti a celou budoucnost a všechny volby, které s ní souvisí, před sebou.

Vzhledem k tomu, že jsem při shánění dat a při domluvě o vyplnění dotazníků narazila na velice ochotné lidi, slíbila jsem poskytnout jim výsledky tohoto šetření. Výstupy z mé práce bude mít k dispozici například Český statistický úřad, Národní ústav odborného vzdělávání a v neposlední řadě i SZŠ Ruská. Pokládala bych za naplnění snu o svém výzkumu, kdyby i jedinou informaci vzal někdo na zřetel a zlepšil podmínky pro studenty oboru ZA, zasadil se o změnu přístupu některého zdravotnického personálu na praxích, aby absolventi mohli tento obor dále doporučit a pomohli tak navýšit počet schopných a nadšených zdravotnických pracovníků.

Téma tohoto šetření bylo značně rozsáhlé. Nebylo možné obsáhnout všechny aspekty motivace, názorů a vyjádření se k vlastní budoucnosti. Dotazník byl koncipován tak, aby byl snadno pochopitelný a zároveň aby respondent neunavil svou délkou. Zde ještě jednou vyjadřuji své díky paní doktorce Křížové, která mi s dotazníkem mnoho pomohla.

Ačkoli se respondenti snažili být co nejzodpovědnější, občas někomu „utekla“ jedna otázka, která zůstala nevyplněna. Vzhledem k tomu, že toto nebyl častý jev, výsledky dotazníku nejsou nijak zkresleny. Nicméně není možné výsledky nějak přeceňovat, počet

respondentů byl stále poměrně nízký. Přesto v porovnání s výstupy šetření od NÚOV se informace o studentech, kteří chtějí pokračovat ve studiu, shoduje.

Co se bohužel již uskutečnit nepodaří je zpětná vazba přibližně v říjnu letošního roku. Mnoho studentů má plány v souvislosti se svým studiem a prací, nicméně to, jak se situace vyvine, bude možné sledovat až se začátkem akademického roku na vysokých a vyšších odborných školách. Zde by se naskytla možnost druhého výzkumu o tom, jak studenti zrealizovali svá předsevzetí, kolik jich studuje či pracuje, případně jak jsou spokojeni na novém pracovišti. Opět by se dala sledovat motivace či naopak demotivace ve výkonu povolání. A stejně jako NÚOV, který realizoval svůj výzkum tři roky po odchodu studentů ze středních odborných škol, i zde by mohl navázat výzkum po několika letech podobného zaměření. Budiž toto námětem na další absolventskou práci.

Na závěr bych chtěla podotknout, že vzhledem k tomu, že obor zdravotnický asistent běží teprve několik let, bylo by ideální, kdyby někdo navázal na práce podobného charakteru a rozšířil povědomí o tolik důležitých informacích, kterými jsou výstupy z těchto prací. Poskytl by tak cennou zpětnou vazbu pro všechny, kteří vzdělávají budoucí zdravotnické pracovníky ať již teoreticky nebo prakticky, což tato jedna práce sama dokázat nemůže.

Souhrn

Bakalářská práce na téma ***Motivace k dalšímu studiu VŠ či VOŠ nebo pracovnímu uplatnění maturantů v oboru zdravotnický asistent*** byla koncipována jako pilotní výzkum. Práce měla část teoretickou a empirickou.

Teoretická část pojednávala o historii ošetrovatelství, změnách v systému vzdělávání v ČR a psychologicko-sociálních tématech motivace a postavení sester ve společnosti.

Empirická část hodnotí výsledky výzkumu. Data byla sebrána pomocí dotazníku, který byl určen pro maturanty oboru zdravotnický asistent.

Nejdůležitějšími výsledky jsou tato fakta:

Pozorujeme nízkou spokojenost s oborem zdravotnický asistent, proto chce 77% studentů pokračovat ve studiu na VŠ nebo VOŠ.

Summary

The bachelor labour with the theme ***Motivation for continuing study at university or college or working plans of graduates in vocational training "nursing assistance"*** was concipated as a pilot research. The labour had a theoretic and empiric part.

The theoretic one includes the history of nursing, changes of the educational system in the Czech Republic and psycho-social themes of motivation and the status of nurses in a the society.

The empirical part evaluates results of the research. The data has been collected by using questionnaire that was determined to graduates in training „nursing assistance“.

The most important results are:

we can see a low satisfaction with this specialization, therefore 77% of students want to continue in study at the university or college.

Seznam použitých pramenů

Publikace

1. ATKINSON, R. L.: *Psychologie*. 2.vydání, Praha: Portál, s. r. o., 2003, ISBN 80-7178-640-3
2. VYHNÁLKOVÁ K.: *Vzdělávání dospělých v České republice a Evropské unii*. Praha: UJAK, 2007, ISBN 978-80-86723-46-4
3. PRŮCHA J.: *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha: Portál, s. r. o., 1999, ISBN 80-7178-290-4
4. VÝROST J., SLAMĚNÍK I.: *Sociální psychologie*. 2. vydání, Praha: Grada Publishing a. s., 2008, ISBN 978-80-247-1428-8
5. NEKONEČNÝ M.: *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1997, ISBN 80-200-0592-7
6. ČÁP J., MAREŠ J.: *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál s. r. o., 2001, ISBN 80-7178-463-X
7. WALTEROVÁ E. a kol.: *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti I. díl*. Brno: Paido, 2007, ISBN 80-7315-083-2
8. ĎURIČ L.: *Úvod do pedagogické psychologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979, ISBN 14-699-79
9. LÖWE H.: *Úvod do psychologie učení dospělých*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977, ISBN 14-735-77
10. FONTANA D.: *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál s. r. o., 1997, ISBN 80-7178-063-4
11. MAREŠ J.: *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál s. r. o., 1998, ISBN 80-7178-246-7
12. ŠKUBOVÁ J., CHVÁTALOVÁ H.: *SESTRA; O životní cestě ženy, která dala svému povolání nový smysl*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských oborů, 2004, ISBN 57-861-04
13. ROZSYPALOVÁ M., SVOBODOVÁ H., ZVONÍČKOVÁ M.: *Sestry vzpomínají*. Praha: Grada Publishing a. s., 2006, ISBN 80-247-1503-1
14. LANGMEIER J., KREJČÍŘOVÁ D.: *Vývojová psychologie*. 2. vydání, Praha: Grada Publishing a. s., 2006, ISBN 80-247-1284-9

15. HARTL P., HARTLOVÁ H.: *Psychologický slovník*. Praha: Portál s. r. o., 2004, ISBN 80-7178-303-X
16. STAŇKOVÁ M.: *ČESKÉ OŠETŘOVATELSTVÍ 7: Galerie historických osobností*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských oborů, 2001, ISBN 57-856-01

Jiné zdroje

17. PhDr. ZVONÍČKOVÁ M.: zápisky z přednášek z předmětu Teorie ošetřovatelství

Právní předpisy

18. Zákon MZ č. 96/2004 Sb. O nelékařských zdravotnických povoláních
19. Vyhláška č. 424/2004 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků
20. Charakteristika oboru Zdravotnický asistent od MZ a MŠMT

Články z českých zdrojů

21. JOBÁNKOVÁ M., BÁRTLOVÁ S.: *Je vzdělání sestry jen osobní problém?* Florence 3/2006
22. ŽALOUDÍK J., KUBEŠOVÁ H.: *Chceme vysokoškolsky vzdělané sestry? A jak moc?* Florence 6/2006
23. SITNÁ D.: *Jak se mají naše „zdrávky“*. Sestra 7/2006
24. UIV: *Počet absolventů vysokých škol se od roku 2001 zdvojnásobil, roste zájem o bakalářské obory*. Praha, 2008
25. NUOV: *Přechod absolventů SOŠ do praxe a jejich uplatnění na trhu práce – II. etapa*. Praha, 2007

Články ze zahraničních zdrojů

26. ZABALEGUI A.: *Changes in Nursing Education in the European Union*. Journal of Nursing Scholarship, Second Quarter 2006

Seznam grafů a tabulek

Teoretická část

Grafy:

Graf č. 1 - *Studenti VŠ v letech 1990/91 – 2007/08*

Graf č. 2 - *Studenti a absolventi SZŠ v letech 1995/96 – 2007/08*

Graf č. 3 - *Studenti VŠ nelékařských zdravotnických oborů v letech 1995/96 – 2007/08*

Graf č. 4 - *Absolventi VŠ nelékařských zdravotnických oborů v letech 1995/96 – 2007/08*

Graf č. 5 - *Studenti a absolventi VOŠ v letech 1995/96 – 2007/08*

Tabulky:

Tabulka č. 1 - *Obor studia SOŠ – Chtěl jste po maturitě studovat?*

Tabulka č. 2 - *Nejdůležitější důvod pro práci v jiném oboru*

Empirická část

Grafy:

Graf č. 1 - *Důvod studia oboru ZA*

Graf č. 2 - *Graf k otázce č. 2 a 3*

Graf č. 3 - *Graf k otázce č.4*

Graf č. 4 - *Hodnocení odborné připravenosti*

Graf č. 5 - *Je přístup vyučujících motivující?*

Graf č. 6 - *Profesionální vzory*

Graf č. 7 - *Motivace pro působení ve zdravotnictví oproti 1. ročníku*

Graf č. 8 - *Graf k otázce č. 5a a 5b*

Graf č. 9 - *Po maturitě v oboru ZA*

Graf č. 10 - *Podané přihlášky na obory*

Graf č. 11 - *Proč vykonávat povolání ZA*

Graf č. 12 - *Graf k otázce č.19*

Tabulky:

Tabulka č.1 - *Vzdělání rodičů_*

Seznam zkratek

CSc.	Kandidát věd
CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění
č.	číslo
ČAS	Česká asociace sester
ČSČK	Česko-slovenský červený kříž
ČR	Česká republika
Dis.	Diplomovaný specialista
Doc.	Docent
EU	Evropská unie
FF	Filosofická fakulta
LF	Lékařská fakulta
Mgr.	Magistr
MUC.	Student medicíny
MUDr.	Doktor medicíny
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
NÚOV	Národní ústav odborného vzdělávání
PhDr.	Doktor filosofie
prof.	Profesor
Sb.	Sbírka
SOŠ	Střední odborná škola
SŠ	Střední škola
str.	strana
SZŠ	Střední zdravotnická škola
tj.	to jest
tzv.	tak zvaný
UK	Univerzita Karlova
USA	Spojené státy americké
VOŠ	Vyšší odborná škola
VS	Všeobecná sestra
VŠ	Vysoká škola
ZA	Zdravotnický asistent

Seznam příloh

Příloha č. 1 – *Projekt*

Příloha č. 2 – *Dotazník*

Příloha č. 3 – *paragraf č. 5 a 29 ze zákona č. 96/2004 Sb.*

Příloha č. 4 – *paragraf č. 4 a 27 z vyhlášky č. 424/2004 Sb.*

PROJEKT

Téma:

Motivace k dalšímu studiu VŠ či VOŠ nebo pracovnímu uplatnění maturantů v oboru zdravotnický asistent

Motivation for continuing study at university or college or working plans of graduates in vocational training „nursing assistance“

Cíl:

Cílem výzkumu je zjistit, jaká je motivace budoucích absolventů maturitního oboru zdravotnický asistent při výběru mezi dalším studiem a pracovním uplatněním.

Abstrakt:

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí: teoretické a empirické.

Část teoretická se bude zabývat historií ošetrovatelství u nás a ve světě, současnou situací ve vzdělávání v ČR, dále statistikami, které popisují počet studentů a absolventů zdravotnických oborů na středních odborných, vyšších a vysokých školách. Zároveň se bude zabývat psycho-sociální problematikou motivace, studia vysoké školy včetně jeho významu pro společnost a problematikou postavení všeobecných sester v žebříčku prestiže povolání.

Část empirická zahrnuje dotazník a z něj zpracovaná data, která mapují především všeobecnou spokojenost s volbou oboru, rozhodováním ohledně dalšího studia či pracovního uplatnění a především motivací k činnosti ve zdravotnictví nebo mimo něj.

Metoda a technika výzkumu:

Kvantitativní výzkum pomocí dotazníků

Hypotéza:

Absolventi maturitního oboru zdravotnický asistent budou z větší části pokračovat ve studiu na vyšší zdravotní škole nebo na některém z bakalářských programů se zdravotnickým zaměřením.

Místo a termín sběru dat:

SZŠ Ruská, Praha 10, Vinohrady; termín – březen 2009

Předpokládaný vzorek:

2 třídy maturitního ročníku oboru zdravotnický asistent na střední zdravotnické škole (cca 40 lidí)

Literatura:

J. Soukupová, H. Chvátalová; *SESTRA; O životní cestě ženy, která dala svému povolání nový smysl*; Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně; Brno 2004

www.nuov.cz

www.uzis.cz

www.uiv.cz

Příloha č. 2

Vážený studente, vážená studentko,

V rámci mé bakalářské práce se věnuji motivaci studentů 4. ročníku oboru Zdravotnický asistent pro další studium či pracovní uplatnění. Vaše názory a postřehy jsou výchozím bodem mé studie, a proto Vám předkládám tento dotazník. Zpracování probíhá anonymně.

Prosím, abyste pravdivě odpověděli na následující otázky. U některých je na výběr více možností. Vyberte tu, která podle Vašeho uvážení nejlépe odpovídá skutečnosti. Svě odpovědi prosím kroužkujte. Pokud je otázka otevřená, svou odpověď vypište slovy.

Obecná část:

1. Proč jste se rozhodl/a studovat obor Zdravotnický asistent? U každé položky ohodnoťte číslem 1-5

(1 – rozhodně důležité; 2 – spíše důležité; 3 – neutrální postoj; 4 – spíše nedůležité; 5 – rozhodně nedůležité)

Touha pomáhat potřebným	1	2	3	4	5
Kdysi jsem byl/a odkázán/a na pomoc zdravotníků a jejich práce se mi zalíbila	1	2	3	4	5
Rodinná tradice zdravotnického povolání	1	2	3	4	5
Předchozí zkušenosti s péčí o blízkého člověka a touha po osobnostním rozvoji	1	2	3	4	5
Přání rodičů	1	2	3	4	5
Studium oboru Zdravotnický asistent se mi zdálo méně náročné než např. gymnázium nebo jiné SOŠ	1	2	3	4	5
Prestiž povolání zdravotníka	1	2	3	4	5
Možnost komunikovat s lidmi a být jim na blízku	1	2	3	4	5
Jistota zaměstnání	1	2	3	4	5
Zájem o zdravotnictví, zájem o obor	1	2	3	4	5
Dobrá šance být přijat na střední školu (včetně přijetí bez přijímacího řízení)	1	2	3	4	5
Dobrá výdělek	1	2	3	4	5

Jiný důvod:.....

2. Byl/a jste před podáním přihlášky ke studiu upozorněn/a na změnu oboru Všeobecná sestra na obor Zdravotnický asistent?

- A) ano
- B) ne

3. Bylo Vám vysvětleno, v čem je práce Zdravotnického asistenta jiná než práce Všeobecné sestry?

- A) ano
- B) ne

Jestliže ano, v čem:.....

4. Považoval/a jste za důležité, že po maturitní zkoušce nebudete mít titul Všeobecné sestry, nýbrž Zdravotnického asistenta?

- A) rozhodně ano
- B) spíše ano
- C) spíše ne
- D) rozhodně ne
- E) bylo mi to lhostejné

5a. Jak nyní vnímáte rozdíly mezi Zdravotnickými asistenty a Všeobecnými sestrami v praxi z pohledu obsahu práce?

- A) vykonáváme spíše práci pro nižší zdravotní personál
- B) vykonáváme tutéž práci jako všeobecné sestry

5b. A jak rozdíly vnímáte z pohledu postavení?

- C) jsme považováni/y za podřízené sestrám
- D) jsme stejně váženi/é jako Všeobecné sestry

Máte-li další postřehy, můžete je prosím napsat:.....
.....

6. Pokud byste dnes podával/a přihlášku na střední školu, zvolil/a byste tentýž obor, jaký dnes studujete?

- A) rozhodně ano
- B) spíše ano
- C) spíše ne
- D) rozhodně ne

7. Jestliže jste na předchozí otázku odpověděl/a záporně, který jiný obor byste volil/a a proč?

Obor: .....
Důvody: .....

Motivační část

8. Jak hodnotíte svou odbornou připravenost pro praxi z hlediska teoretické přípravy?

- A) výborná
- B) dobrá
- C) dostatečná
- D) nedostatečná

9. Jak hodnotíte svou odbornou připravenost pro praxi z hlediska praktické přípravy?

- A) výborná
- B) dobrá
- C) dostatečná
- D) nedostatečná

10. Je přístup většiny vyučujících motivující pro výkon povolání Zdravotnického asistenta?

- A) rozhodně ano
- B) spíše ano
- C) někdy ano, někdy ne
- D) spíše ne
- E) rozhodně ne

11. Byl pro Vás někdo během Vašeho studia opravdovým profesionálním vzorem?

- A) ne, pokračujte otázkou č. 13
- B) ano, pokračujte následující 12. otázkou

12. Kde jste tento vzor našel/našla? (pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a záporně, tuto vynechejte)

- A) v oblasti teoretické výuky
- B) v oblasti praktické výuky
- C) v obou oblastech mám nějaký vzor

13. Jakou cítíte v závěru svého studia motivaci pro působení ve zdravotnictví ve srovnání s prvním ročníkem?

- A) rozhodně vyšší
- B) spíše vyšší
- C) stejnou
- D) spíše nižší
- E) rozhodně nižší

14. Pokud jste v předchozí odpovědi uvedli jinou motivaci než stejnou, uveďte, co vedlo k její změně.

.....

Budoucnost

15. Po maturitě v oboru Zdravotnický asistent:

- A) chci pokračovat ve studiu – pokračujte otázkou č. 16
- B) nastupuji do zaměstnání v oboru zdravotnictví – pokračujte otázkou č. 17
- C) nastupuji do zaměstnání mimo zdravotnictví – pokračujte otázkou č. 18

16. Jestliže chcete pokračovat ve studiu, uveďte, na který/é obor/y se hlásíte:

- A) VOŠ – všeobecná sestra
- B) VOŠ – jiný zdravotnický obor, jaký?.....
- C) VOŠ – nezdravotnický obor, jaký?.....
- D) VŠ – všeobecná sestra
- E) VŠ – jiný zdravotnický obor, jaký?.....
- F) VŠ – nezdravotnický obor, jaký?.....
- G) Něco jiného, co?.....

17. Proč chcete vykonávat povolání Zdravotnického asistenta?

(1 – rozhodně důležité; 2 – spíše důležité; 3 – neutrální postoj; 4 – spíše nedůležité; 5 – rozhodně nedůležité)

Touha pomáhat potřebným	1	2	3	4	5
Kdysi jsem byl/a odkázán/a na pomoc zdravotníků a jejich práce se mi zalíbila	1	2	3	4	5
Rodinná tradice zdravotnického povolání	1	2	3	4	5
Předchozí zkušenosti s péčí o blízkého člověka a touha po osobnostním rozvoji	1	2	3	4	5
Přání rodičů	1	2	3	4	5
Prestiž povolání zdravotníka	1	2	3	4	5
Možnost komunikovat s lidmi a být jim na blízku	1	2	3	4	5
Jistota zaměstnání	1	2	3	4	5
Zájem o zdravotnictví, zájem o obor	1	2	3	4	5
Dobrý výdělek	1	2	3	4	5

Jiný důvod:.....

18) Pokud nechcete nastoupit do zaměstnání jako Zdravotnický asistent, uveďte hlavní důvod.

.....

19) Do jakého zaměstnání hodláte nastoupit nebo v jakém oboru hodláte působit?

.....

Sociálně-demografická část

20. Jste

- A) muž
- B) žena

21. Váš věk je **let**

22. Jaké je vzdělání a povolání Vašich rodičů (označte příslušné políčko křížkem)

	Základní	Vyučen	Střední úplné odborné	Gymnázium	Vyšší odborné nebo Vysokoškolské
Matka					
Otec					

Zaměstnání mé matky:.....

Zaměstnání mého otce:.....

23. Jaké je město, ve kterém máte své trvalé bydliště?

*Výsledky tohoto výzkumu budou použity a zveřejněny v rámci bakalářské práce na
3. Lékařské fakultě Univerzity Karlovy
Děkuji za Vaši spolupráci
Věra Brožová
Studentka 3. ročníku oboru Všeobecná sestra na 3. LF*

96/2004 Sb.

ZÁKON

ze dne 4. února 2004

o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)

Změna: 125/2005 Sb.

Změna: 111/2007 Sb.

Změna: 124/2008 Sb., 189/2008 Sb.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

**PODMÍNKY ZÍSKÁVÁNÍ A UZNÁVÁNÍ ZPŮSOBILOSTI K VÝKONU
NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH POVOLÁNÍ A K VÝKONU ČINNOSTÍ
SOUVISEJÍCÍCH S POSKYTOVÁNÍM ZDRAVOTNÍ PÉČE**

HLAVA II

ZÍSKÁVÁNÍ ZPŮSOBILOSTI ZDRAVOTNICKÉHO PRACOVNÍKA

Díl 1

**Zdravotnický pracovník způsobilý k výkonu zdravotnického povolání bez odborného
dohledu po získání odborné způsobilosti**

§ 5

Odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry se získává absolvováním

- a) nejméně tříletého akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu všeobecných sester,
- b) nejméně tříletého studia v oboru diplomovaná všeobecná sestra na vyšších zdravotnických školách,
- c) vysokoškolského studia ve studijních programech a studijních oborech psychologie - péče o nemocné, pedagogika - ošetřovatelství, pedagogika - péče o nemocné, péče o nemocné nebo učitelství odborných předmětů pro střední zdravotnické školy, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději v akademickém roce 2003/2004,
- d) tříletého studia v oboru diplomovaná dětská sestra nebo diplomovaná sestra pro psychiatrii na vyšších zdravotnických školách, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004,

e) studijního oboru všeobecná sestra na střední zdravotnické škole, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004,

f) studijního oboru zdravotní sestra, dětská sestra, sestra pro psychiatrii, sestra pro intenzivní péči, ženská sestra nebo porodní asistentka na střední zdravotnické škole, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 1996/1997, nebo

g) tříletého studia v oboru diplomovaná porodní asistentka na vyšších zdravotnických školách, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004.

(2) Všeobecná sestra, která získala odbornou způsobilost podle odstavce 1 písm. e) až g), může vykonávat své povolání bez odborného dohledu až po 3 letech výkonu povolání všeobecné sestry. Do té doby musí vykonávat své povolání pouze pod odborným dohledem. Povinnost podle věty první se nevztahuje na všeobecné sestry, které po získané odborné způsobilosti absolvovaly vysokoškolské studium ošetrovatelského zaměření nebo které získaly specializovanou způsobilost podle § 96 odst. 3.

(3) Za výkon povolání všeobecné sestry se považuje poskytování ošetrovatelské péče. Dále se všeobecná sestra ve spolupráci s lékařem nebo zubním lékařem podílí na preventivní, léčebné, diagnostické, rehabilitační, neodkladné nebo dispenzární péči.

(4) Pokud způsobilost k výkonu všeobecné sestry získal muž, je oprávněn používat označení odbornosti všeobecný ošetrovatel.

Díl 3

Zdravotnický pracovník způsobilý k výkonu zdravotnického povolání pod odborným dohledem nebo přímým vedením

§ 29

Odborná způsobilost k výkonu povolání zdravotnického asistenta

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání zdravotnického asistenta se získává absolvováním

a) střední zdravotnické školy v oboru zdravotnický asistent, nebo

b) akreditovaného kvalifikačního kurzu zdravotnický asistent po získání úplného středního vzdělání nebo úplného středního odborného vzdělání a způsobilosti k výkonu povolání ošetrovatele podle § 36.

(2) Dále mají odbornou způsobilost k výkonu povolání zdravotnického asistenta zdravotničtí pracovníci, kteří získali způsobilost k výkonu povolání

a) zdravotnického záchranáře podle § 18, nebo

b) porodní asistentky podle § 6.

(3) Za výkon povolání zdravotnického asistenta se považuje poskytování ošetrovatelské péče pod odborným dohledem všeobecné sestry nebo porodní asistentky. Dále se zdravotnický asistent ve spolupráci s lékařem podílí na preventivní, léčebné, rehabilitační, neodkladné, diagnostické a dispenzární péči.

Ministerstvo zdravotnictví stanoví podle § 90 odst. 2 písm. f) zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních):

**ČÁST DRUHÁ
ČINNOSTI ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ PO ZÍSKÁNÍ ODBORNÉ
ZPŮSOBILOSTI**

§ 4

Všeobecná sestra

(1) Všeobecná sestra vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále bez odborného dohledu a bez indikace v souladu s diagnózou stanovenou lékařem poskytuje, případně zajišťuje základní a specializovanou ošetrovatelskou péči prostřednictvím ošetrovatelského procesu. Přitom zejména

- a) vyhodnocuje potřeby a úroveň soběstačnosti pacientů, projevů jejich onemocnění, rizikových faktorů, a to i za použití měřicích technik používaných v ošetrovatelské praxi (například testů soběstačnosti, rizika proleženin, měření intenzity bolesti, stavu výživy),
- b) sleduje a orientačně hodnotí fyziologické funkce pacientů, to je dech, puls, elektrokardiogram, tělesnou teplotu, krevní tlak a další tělesné parametry,
- c) pozoruje, hodnotí a zaznamenává stav pacienta,
- d) zajišťuje herní aktivity dětí,
- e) zajišťuje a provádí vyšetření biologického materiálu získaného neinvazivní cestou a kapilární krve semikvantitativními metodami (diagnostickými proužky),
- f) provádí odsávání sekretů z horních cest dýchacích a zajišťuje jejich průchodnost,
- g) hodnotí a ošetřuje poruchy celistvosti kůže a chronické rány a ošetřuje stomie, centrální a periferní žilní vstupy,
- h) provádí ve spolupráci s fyzioterapeutem a ergoterapeutem rehabilitační ošetřování, to je zejména polohování, posazování, dechová cvičení a metody bazální stimulace s ohledem na prevenci a nápravu hybných a tonusových odchylek, včetně prevence dalších poruch z imobility,
- i) provádí nácvik sebeobsluhy s cílem zvyšování soběstačnosti,
- j) edukuje pacienty, případně jiné osoby v ošetrovatelských postupech a připravuje pro ně informační materiály,
- k) orientačně hodnotí sociální situaci pacienta, identifikuje potřebnost spolupráce sociálního nebo zdravotně-sociálního pracovníka a zprostředkuje pomoc v otázkách sociálních a sociálně-právních,
- l) zajišťuje činnosti spojené s přijetím, přemístováním a propuštěním pacientů,
- m) provádí psychickou podporu umírajících a jejich blízkých a po stanovení smrti lékařem zajišťuje péči o tělo zemřelého a činnosti spojené s úmrtím pacienta,
- n) zajišťuje přejímání, kontrolu, uložení léčivých přípravků, včetně návykových látek¹³⁾, (dále jen "léčivé přípravky") a manipulaci s nimi a dále zajišťuje jejich dostatečnou zásobu,
- o) zajišťuje přejímání, kontrolu a uložení zdravotnických prostředků¹⁴⁾ a prádla, manipulaci s nimi, jejich dezinfekci a sterilizaci a jejich dostatečnou zásobu.

(2) Všeobecná sestra se podílí pod odborným dohledem všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí nebo porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru, případně zaměření, v

souladu s diagnózou stanovenou lékařem na poskytování vysoce specializované ošetrovatelské péče. Přitom zejména vykonává činnosti podle odstavce 1 písm. b) až i).

(3) Všeobecná sestra se podílí bez odborného dohledu na základě indikace lékaře na poskytování preventivní, diagnostické, léčebné, rehabilitační, neodkladné a dispenzární péče. Přitom zejména připravuje pacienty k diagnostickým a léčebným postupům, na základě indikace lékaře je provádí nebo při nich asistuje, zajišťuje ošetrovatelskou péči při těchto výkonech a po nich; zejména

- a) podává léčivé přípravky¹³⁾ s výjimkou nitrožilních injekcí nebo zavádění infuzí u novorozenců a dětí do 3 let a s výjimkou radiofarmak; pokud není dále uvedeno jinak,
- b) zavádí a udržuje kyslíkovou terapii,
- c) provádí screeningová a depistážní vyšetření, odebírá biologický materiál a orientačně hodnotí, zda jsou výsledky fyziologické,
- d) provádí ošetření akutních a operačních ran, včetně ošetření drénů,
- e) provádí katetrizaci močového měchýře žen a dívek nad 10 let, pečuje o močové katétry pacientů všech věkových kategorií, včetně výplachů močového měchýře,
- f) provádí výměnu a ošetření tracheostomické kanyly, zavádí nazogastrické a jejunální sondy pacientům při vědomí starším 10 let, pečuje o ně a aplikuje výživu sondou, případně žaludečními nebo duodenálními stomiemi u pacientů všech věkových kategorií,
- g) provádí výplach žaludku u pacientů při vědomí starších 10 let.

(4) Všeobecná sestra pod odborným dohledem lékaře

- a) aplikuje nitrožilně krevní deriváty¹⁵⁾,
- b) spolupracuje při zahájení aplikace transfuzních přípravků¹⁶⁾ a dále bez odborného dohledu na základě indikace lékaře ošetřuje pacienta v průběhu aplikace a ukončuje ji.
- c) provádí analýzu běžných denních aktivit z hlediska fyzioterapie,
- d) provádí cílené ergonometrické vyšetření vzhledem ke stavu pacientů,
- e) na základě fyzioterapeutické diagnózy stanoví individuální fyzioterapeutický krátkodobý a dlouhodobý plán se znalostí patofyziologie onemocnění, vady nebo poruchy,
- f) aplikuje podle aktuálního stavu pacientů fyzioterapeutické a kinezioterapeutické metody, například manuální a přístrojové, provádí interpretaci a korekci funkčních poruch pohybového systému, zejména poruch postury, lokomoce, hybnosti, fyzioterapeutickými a reedukačními metodami,
  - g) prostřednictvím pohybu a dalších fyzioterapeutických
  - h) metod cíleně ovlivňuje funkce dalších systémů, včetně psychických funkcí
- h) doporučuje kompenzační pomůcky dle stavu pacientů,
- i) aplikuje metody fyzikální terapie a balneologické procedury,
- j) hodnotí výsledný efekt fyzioterapeutické péče.

§ 27

Zdravotnický asistent

(1) Zdravotnický asistent vykonává činnosti podle § 3 odst. 3 a dále pod odborným dohledem všeobecné sestry nebo porodní asistentky poskytuje základní ošetrovatelskou péči a specializovanou ošetrovatelskou péči v rámci ošetrovatelského procesu, podílí se na získávání informací nutných k určení ošetrovatelských diagnóz, v míře určené všeobecnou sestrou nebo porodní asistentkou plní ošetrovatelský plán a provádí ošetrovatelské výkony. Přitom zejména pod odborným dohledem všeobecné sestry nebo porodní asistentky

- a) sleduje fyziologické funkce a stav pacientů, zaznamenává je do dokumentace, pečuje o vyprazdňování, provádí komplexní hygienickou péči, prevenci proleženin, rozděljuje stravu pacientům podle diet a dbá na jejich dodržování, dohlíží na dodržování pitného režimu, zajišťuje aplikaci tepla a chladu,
- b) provádí rehabilitační ošetřovatelství, včetně prevence poruch z imobility,
- c) provádí nácvik sebeobsluhy s cílem zvyšování soběstačnosti pacienta,
- d) podílí se na zajištění herních aktivit dětí,
- e) podílí se na přejímání, kontrole, manipulaci a uložení léčivých přípravků¹³⁾,
- f) podílí se na přejímání, kontrole, manipulaci a uložení zdravotnických prostředků¹⁴⁾ a prádla, na jejich dezinfekci a sterilizaci a zajištění jejich dostatečné zásoby.

(2) Zdravotnický asistent pod odborným dohledem všeobecné sestry, porodní asistentky nebo lékaře

- a) podává léčivé přípravky¹³⁾, s výjimkou aplikace nitrožilně a do epidurálních katétrů a intramuskulárních injekcí u novorozenců a dětí do 3 let věku,
- b) odebírá biologický materiál, provádí vyšetření biologického materiálu získaného neinvazivní cestou a kapilární krve semikvantitativními metodami (diagnostickými proužky),
- c) zavádí a udržuje kyslíkovou terapii,
- d) podílí se na ošetření akutní a chronické rány,
- e) připravuje pacienty k diagnostickým nebo léčebným výkonům, podle rozhodnutí lékaře, všeobecné sestry nebo porodní asistentky při nich asistuje, poskytuje ošetrovatelskou péči při těchto výkonech a po nich,
- f) podílí se na činnostech spojených s přijetím, přemísťováním, propuštěním a úmrtím pacientů.

(3) Zdravotnický asistent se podílí pod přímým vedením všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí nebo porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru na poskytování vysoce specializované ošetrovatelské péče. Přitom vykonává činnosti podle odstavce 1.